

Akademia Obywatelska 1918

W WYDANIU

Działania edukacyjne
w projekcie Akademia
Obywatelska 1918

Inicjatywy lokalne
świętokrzyskich szkół
na 100-lecie odzyskania
niepodległości

Edukacja a patriotyzm

Rekonstrukcje historyczne –
sposób na naukę historii

INSPIRACJE

PISMO ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
CENTRUM DOSKONAŁENIA
NAUCZYCIELI W KIELCACH

REDAKCJA

Barbara Skarżyńska

WSPÓŁPRACA

Matyna Głębocka

Izabela Juskiewicz

Marzanna Kostecka-Biskupska

Beata Piątek

Tomasz Sokołowski

ADRES REDAKCJI

ŚCDN, ul. Marszałka

Józefa Piłsudskiego 42

25-431 Kielce

TELEFONY

41 362 45 48

41 362 45 13

tel./fax 41 362 48 99

DRUK

COLOR PRESS art Sp. z o.o.

Redakcja zastrzega sobie prawo do dokonywania skrótów w tekstach artykułów i zmiany tytułów. Nie odpowiadamy za treść płatnych reklam i ogłoszeń.

„Inspiracje” rozprowadzane są bezpłatnie.

Zainteresowanych naszym piśmie zapraszamy do siedziby ŚCDN – Redakcja „Inspiracji”, pok. 17.

Zapraszamy na stronę internetową ŚCDN <http://www.scdn.pl>

ISSN 1428-5479

Zdjęcie na okładce:

Michał Wójtowicz

Zdjęcia zamieszczone w artykułach szkół pochodzą z ich archiwów.

Szanowni Czytelnicy,

przypadająca w tym roku setna rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości to niepowtarzalna okazja, aby we wspólne świętowanie zaangażować szkoły i środowiska lokalne do podejmowania działań służących wzmocnieniu postaw patriotycznych i promowaniu aktywności obywatelskiej uczniów. To także okazja do poszukiwania niesztabowych form aktywności, które w sposób twórczy, mądry i interesujący zachęcą młodych ludzi do pogłębiania wiedzy o ważnych wydarzeniach historycznych z perspektywy własnego środowiska lokalnego.

Interesującą propozycją tegorocznych obchodów rocznicowych dla szkół województwa świętokrzyskiego jest projekt Akademia Obywatelska 1918, zainicjowany przez Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego. Założeniem organizatorów tego przedsięwzięcia było wsparcie szkół w rozwijaniu kompetencji obywatelskich uczniów, z wykorzystaniem różnych form demokratycznego uczestnictwa w działaniach na rzecz środowiska lokalnego.

Większość tekstów niniejszego wydania, które mamy przyjemność przekazać Państwu, zostało przygotowanych przez szkoły biorące udział w projekcie Akademia Obywatelska 1918, które dzielą się z Państwem ciekawymi, często nowatorskimi, pomysłami na inicjatywy obywatelskie i patriotyczne, włączające lokalną społeczność w obchody setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości.

Polecamy Państwu również teksty poświęcone refleksjom na temat edukacji patriotycznej, rozumienia patriotyzmu przez młodych obywateli oraz zadań stojących przed współczesną szkołą w kontekście wychowania patriotycznego i obywatelskiego.

Życzymy przyjemnej lektury.

Redakcja

SPIS TREŚCI

Martyna Głębocka

„Chorzy” na Polskę – rozmowa z Jackiem Wołowcem, dyrektorem Świętokrzyskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach - str. 3

Martyna Głębocka

Legionista – znajomy z widzenia – rozmowa z dr. Markiem Maciągowskim, dyrektorem naukowym Ośrodka Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej w Kielcach - str. 4

Iwona Sinkiewicz-Potaczała

Rok podwójnego jubileuszu – rozmowa z dr. Adamem Jarubasem, Marszałkiem Województwa Świętokrzyskiego - str. 5

Krzysztof Łysak

Projekt Akademia Obywatelska 1918 - str. 6-7

Martyna Głębocka

Z młodzieżą „wącha” historię – rozmowa ze Zbigniewem Kowalskim, nauczycielem historii i wiedzy o społeczeństwie w I Liceum Ogólnokształcącym im. Stefana Żeromskiego w Kielcach, założycielem kilku grup rekonstrukcyjnych - str. 8

Martyna Głębocka

Z orzełkiem na piersi – rozmowa ze Sławomirem Szmałem, dyrektorem sportowym Szkoły Mistrzostwa Sportowego ZPRP w Kielcach, najlepszym piłkarzem ręcznym świata roku 2009, byłym znakomitym bramkarzem reprezentacji Polski i PGE Vive - str. 9

Tomasz Sokołowski

Akademia Obywatelska 1918 – etapy działań w projekcie - str. 10-11

Agnieszka Siwek

Młodzież i patriotyzm - str. 12

Tomasz Ossowski

Edukacja a patriotyzm. W 100 rocznicę odzyskania niepodległości - str. 13

Paulina Chatys, Renata Sikora, Piotr Zimoch

Świętowanie niepodległości w Szkole Podstawowej w Zespole Placówek Oświatowych w Mokrsku Dolnym – pomysły i inspiracje - str. 14

Paulina Chatys, Piotr Zimoch

Udana współpraca z rodzicami i lokalną społecznością przy świętowaniu niepodległości – krok po kroku - str. 15

Paulina Chatys, Piotr Zimoch

Co wiemy o niepodległości? – o ankietach w ramach projektu Akademia Obywatelska 1918 - str. 16

Czesława Czerwiak

Małymi krokami do wielkiej miłości Ojczyzny – Zespół Szkół Publicznych nr 4 w Skarżysku-Kamiennym - str. 17

Grażyna Barwinek

„Rodzina w 100-lecie niepodległości” – spotkania na 100-lecie odzyskania niepodległości w Szkole Podstawowej im. J. Kochanowskiego w Chęcinach - str. 18

Hanna Pióro, Stanisław Niestój

Obchody 100-lecia odzyskania niepodległości w Szkole Podstawowej im. Janusza Korczaka w Górnym - str. 19

Grzegorz Szczepański, Joanna Białek, Magdalena Jaśkowska

Akademia Obywatelska 1918 w SP im. Jana Pawła II w Skorzeszycach - str. 20

Bogdan Skrobisz

Obchody stu lat niepodległości Polski w Zespole Placówek Oświatowych w Kijach - str. 21

Monika Pawłowska

Inicjatywy lokalne Szkoły Podstawowej im. gen. bryg. Antoniego Hedy-Szarego w Radoszycach na 100-lecie niepodległości - str. 22

Lilianna Saik

Społeczność szkolna Zespołu Placówek Oświatowych w Stadnickiej Woli czci 100. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości - str. 23

Wykaz szkół, które wzięły udział w projekcie Akademia Obywatelska 2018 - str. 24

Joanna Modras-Nowacka, Agata Ozdoba

Szkolne świętowanie 100-lecia odzyskania niepodległości w Czajkowie - str. 25

Agnieszka Siwek

Nasza niepodległość w badaniach sondażowych - str. 26-27

Małgorzata Jas

Aktywne obywatelstwo w zaleceniu Rady Europy z 2018 r. - str. 28-29

Tomasz Kościak, Tomasz Sokołowski

Setna rocznica odzyskania niepodległości w innych działaniach ŚCDN - str. 30 – 31

„Chorzy” na Polskę

Rozmowa z Jackiem Wołowcem, dyrektorem Świętokrzyskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach

Obecny rok jest wyjątkowy ze względu na 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości. W związku z tą rocznicą Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach realizowało projekt Akademia Obywatelska 1918. Na czym polegało i jak przebiegało to przedsięwzięcie?

– Projekt skierowaliśmy do świętokrzyskich nauczycieli i uczniów. Chcieliśmy im przypomnieć, jak ważne było dla naszego kraju odzyskanie niepodległości i jakie postacie były z nim związane. Najważniejszym zadaniem uczestników Akademii Obywatelskiej 1918 było przygotowanie dla lokalnej społeczności różnorodnych inicjatyw upamiętniających 100. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Projekt realizowaliśmy w kilku etapach. Na początek zaprosiliśmy uczniów do udziału w konkursie na pracę plastyczną oraz logo projektu. Młodzi ludzie przygotowali wspaniałe prace. W czasie konferencji inaugurującej projekt jedna ze szkół zaprezentowała spektakl słowno-muzyczny. Przeprowadziliśmy też panel dyskusyjny, w którym wzięli udział zarówno historycy, jak i dr Adam Jarubas, Marszałek Województwa Świętokrzyskiego. W następnych etapach zorganizowaliśmy warsztaty multimedialne oraz kolejną konferencję, której motywem przewodnim były rekonstrukcje historyczne. Bardzo ciekawy przebieg miało spotkanie ze Sławomirem Szmałem, najlepszym piłkarzem ręcznym świata roku 2009, byłym zawodnikiem PGE Vive Kielce, który mówił o miłości sportowców do ojczyzny oraz o emocjach, jakie towarzyszą imprezom sportowym. Tym sposobem przedstawiliśmy uczestnikom projektu różnorodne formy organizowania uroczystości związanych z obchodami 100-lecia niepodległości – od zawodów sportowych poprzez festyny, koncerty, przedstawienia aż po akademie i konferencje. 9 października 2018 roku podsumujemy uroczystości projektu. Zaprezentujemy wówczas najciekawsze propozycje uczestników, wręczymy im pomoce dydaktyczne: mapy i gry planszowe.

Drugi projekt ŚCDN, w którym znalazły się treści związane ze 100-leciem odzyskania przez Polskę niepodległości, to Dziecięca Piłka Ręczna. Skąd takie połączenie sportu i historii?

– Sport jest wspaniałą formą wyrażania swoich uczuć patriotycznych. W czasie dużych imprez sportowych obserwujemy, jak Polacy się jednoczą. Jesteśmy wówczas – jako naród – jedną drużyną. A jednocześnie tak się szczęśliwie dla nas złożyło, że historia piłki ręcznej w Polsce jest związana z odzyskaniem niepodległości. Polska piłka ręczna narodziła się w 1918 roku, w obozie jenieckim

w Szczypiornie, w którym internowani byli polscy legionieści. Dla zabicia czasu, a także dla poprawy tężyzny fizycznej, żołnierze grali piłką wykonaną ze szmat. Przez wiele lat piłka ręczna nazywana była w Polsce właśnie szczypiorniakiem. Postanowiliśmy ten element patriotyczny zaakcentować w czasie realizacji drugiej edycji programu Dziecięca Piłka Ręczna.

Dlaczego ŚCDN realizuje takie projekty?

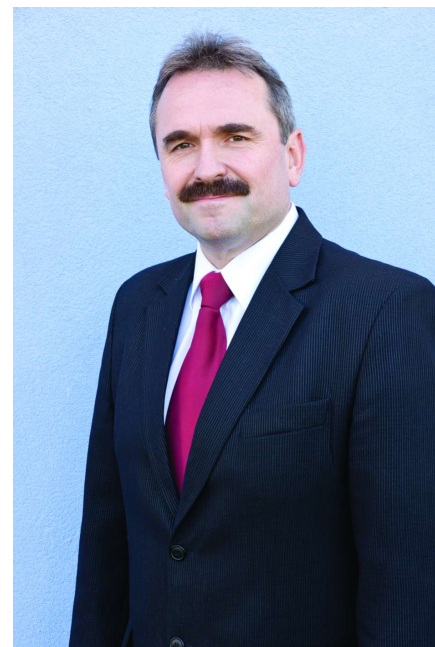
– Naszym głównym zadaniem jest doskonalenie nauczycieli. Inspirowanie ich do podejmowania nowych wyzwań, dzięki którym wzrośnie jakość świętokrzyskiej edukacji, a uczniowie będą lepiej przygotowani do życia we współczesnym świecie. W projekcie Akademia Obywatelska 1918 pokazaliśmy nauczycielom, jakie mogą podejmować działania przydatne w budowaniu postaw patriotycznych i obywatelskich. Co więcej, przekazaliśmy im narzędzia do takich poczynań. Efekty poznamy w kolejnych latach, kiedy szkoły już same, bez naszego wsparcia, przygotują obchody kolejnych rocznic niepodległości.

Jest Pan historykiem. Który z wielkich polityków XX-lecia międzywojennego jest Panu najbliższy?

– Trudno mi wybrać jednego. Grupa wybitnych polityków jest znaczna: Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Ignacy Daszyński, Ignacy Paderewski, Wincenty Witos, Wojciech Korfanty. A to jest dopiero początek wyliczania. Wszystkie te osoby popełniały błędy, ale łączyła je wspólna cecha. Oni wszyscy byli „chorzy” na Polskę. Dojrzewali bez niepodległej ojczyzny i być może to sprawiło, że po odzyskaniu wolności gotowi byli zrobić wszystko dla Polski. Każda z tych postaci zasługuje na pamięć i wdzięczność. Warto podkreślić, jak powiedział w czasie naszego panelu dyskusyjnego dr Marek Maciągowski, że niepodległość nie była wyłącznie zasługą tych wybitnych polityków, ale całego społeczeństwa. To był niepodległościowy zryw ogromnej rzeszy Polaków.

Jakich umiejętności i jakich postaw mogą się od tych polityków uczyć dzisiaj młodzi Polacy?

– Dla mnie najważniejszą sprawą w budowaniu silnego państwa jest istnienie społeczeństwa obywatelskiego, które działa na rzecz dobra publicznego. Oczywiście są umiejętności niezbędne, np. politykom, dyplomatom, żeby budowali silne państwo na arenie międzynarodowej. Myślę tu na przykład o kompetencjach językowych. Roman Dmowski biegle znał pięć współczesnych języków obcych oraz dwa klasyczne –

łacine i grekę. Nie wyobrażam sobie, aby dzisiaj młodzi ludzie nie posługiwali się choć jednym językiem obcym. Nietuzinkową postacią był Wincenty Witos, który mimo braku formalnego wykształcenia, miał ogromną mądrość życiową. Potrafił zjednoczyć wokół siebie społeczeństwo, gdy wróg stał u granic państwa. Takiej postawy budowania dobra wspólnego dziś nam brakuje w społeczeństwie.

Jednym z celów tego projektu jest wychowanie patriotyczne. Czy szkoły uczą patriotyzmu, czy raczej wynosimy ukochanie ojczyzny z domu?

– Zarówno wynosimy patriotyzm z domu, jak i uczymy się go w szkole. Ważne, jaki powinien być patriotyzm. Nie chciałbym, aby młodzi ludzie ograniczali się do myślenia, że jak „niosę flagę na uroczystości, to jestem patriotą”. Projekt Akademia Obywatelska 1918 uczył pewnych obywatelskich zachowań. Podkreślaliśmy między innymi, jak ważna jest tolerancja, współpraca i poszanowanie odmiennych poglądów.

Kim dla Pana jest patriota?

– To człowiek, który działa na rzecz społeczeństwa, nad swój osobisty sukces stawia dobro publiczne.

Dziękuję za rozmowę.

Rozmawiała
Martyna Głębocka

Legionista – znajomy z widzenia

Rozmowa z dr. Markiem Maciągowskim, dyrektorem naukowym
Ośrodka Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej w Kielcach

W ubiegłym roku w ramach programu „Edukacja w miejscach pamięci” Ośrodek Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej przeprowadził kilkakrotnie lekcje, w których uczestniczyli uczniowie z regionu świętokrzyskiego. Czy młodzież lubi historię?

– Tak, jeśli jest ciekawie opowiedziana. Uczniowie lubią „dotykać” historii tam, gdzie się działa. Przychodzą do nas lub zabieramy ich do innych miejsc pamięci. Mówimy, kto tu był, co robił i z jakich powodów. Wybieramy ciekawe tematy, problemy. Tak opowiedziana historia – na przykładzie konkretnych ludzi – staje się im bliższa. Naszym najważniejszym, systemowym projektem, jest edukacja w miejscach pamięci. Zamierzamy z nim dotrzeć do wszystkich roczników kieleckich szkół.

Skąd pomysł na lekcje edukacyjne w dawnym więzieniu?

– Ośrodek znajduje się w miejscu pamięci. Naszym zadaniem jest zapoznanie mieszkańców z przeszłością Kielc. Koncentrujemy się na tym, co się działo w murach dawnego więzienia. Patrzymy na Kielce przez pryzmat ludzi związanych z tym miejscem. Mówimy o „Więźniach ulicy Zamkowej”. Opowiadamy o ich życiu osobistym, rodzinnym, o ich czynach, często o śmierci. Z tych „Więźniów ulicy Zamkowej”, z ich rodzin, bliskich zbudowana jest także historia Kielc, regionu i Polski.

Jakie opowieści młodzie ludzie lubią najbardziej?

– Interesują się ludźmi urodzonymi w Kielcach lub okolicy, którzy chodzili w przeszłości po tych samych ulicach, uczyli się w tych samych szkołach. Dzięki tym znajomym elementom ci bohaterowie – żołnierze pierwszej wojny, legionści, wojenni harcerze czy partyzanci – stają się bliżsi współczesnym młodym ludziom. Są niczym sąsiedzi albo osoby znajome z widzenia.

Mówi Pan o „dotykaniu” historii, inny mój rozmówca – uczestnik grup rekonstrukcyjnych, nazwał to „wąchaniem historii”. Czy odwiedziny w miejscach, w których historia się działa, to jest dziś sposób na lekcje o przeszłości?

– Nauczycieli obowiązuje podstawa programowa. Jednak sposób, w jaki ją zrealizują, jest kwestią wyboru. Wielu z nich wychodzi poza sale lekcyjne i korzysta z naszych propozycji. Ośrodek jest miejscem pamięci, ale też placówką edukacji historycznej i patriotycznej. Naszą ofertę kierujemy do kieleckiej oświaty. Wiele przedsięwzięć dotyczących przypominania o miejscach pamięci organizujemy wspólnie ze szkołami i lokalnymi

społecznościami. Tak było między innymi w Dymnachu. Wspólnie przygotowaliśmy uroczystość przy trochę zapomnianym pomniku – miejscu egzekucji. W ramach projektu „Edukacja w miejscach pamięci” zapraszamy młodych ludzi do udziału w rajdach, wycieczkach do takich miejsc. Młodzież ma zawsze jakieś zadania do wykonania. Potem nasi przewodnicy opowiadają o historii miejsca. Czasami taki rajd kończymy ogniskiem.

Jednym z zadań Ośrodka Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej jest edukacja patriotyczna. Czy takie ośrodki lub szkoły uczą patriotyzmu, czy raczej wynosimy ukochanie ojczyzny z domu?

– To złożone działanie. Potrzebny jest przykład z domu. Ważna jest pamięć rodzinna przekazywana z pokolenia na pokolenie. Na pewno ośrodek taki jak nasz pomaga w budowaniu tego, co nazwałbym tożsamością społeczną, czyli poczuciem, że miejsce, z którego pochodzę jest ważne. Nie mogę się czuć gorszy, dlatego że urodziłem się w Kielcach czy kieleckiej wsi, a nie w Paryżu. Pokazując, jak ważne są miejsca związane z naszymi korzeniami, budujemy patriotyzm. Nie mówimy młodym ludziom: „Masz być patriotą”. Tego nie można nakazać. Zaczynamy od drobnych gestów – zapalenia znicza przy Pomniku Straceń, chwili refleksji.

Dlaczego potrzebne jest nam wychowanie patriotyczne?

– Nie możemy być zawieszani w próżni. Jeśli chcemy być obywatelami świata, to żeby dobrze w tym świecie się czuć, musimy mieć oparcie w przeszłości, tradycji, w rodzinie. Musimy mieć świadomość, że jesteśmy ważni, potrzebni. To jest tożsamość indywidualna. Człowiek, który wie, skąd pochodzi, zachowa pamięć o tym miejscu,

o ludziach, którzy byli przed nim. Jeśli każdy z nas zachowa pamięć o tej swojej części historii, to z setek tysięcy tych indywidualnych fragmentów zbudujemy pamięć zbiorową i stworzymy wspólną historię narodu.

Obecny rok jest wyjątkowy ze względu na 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości. Czy w związku z tą rocznicą OMPiO przygotował specjalne propozycje?

– Na naszych gości czekają trzy rocznicowe wystawy. Jedna eksponowana już tradycyjnie na ogrodzeniu Parku Miejskiego. Tym razem pokazujemy kilkadziesiąt sylwetek kielczan, którzy wstąpili do Legionów. To jest ciągle nieodkryta karta naszej historii. Wielu mieszkańców Kielc poparło czynem sprawę Legionów. Wiemy, że na frontach pierwszej wojny walczyło kilkuset kielczan, ale w dokumentacji znajduje się niespełna sto sylwetek. Mam nadzieję, że dopowiemy kiedyś historie pozostałych. Druga wystawa opowiada o „Kobietach niepodległych” – tych, które walczyły o niepodległość czynem zbrojnym, ale także o paniach realizujących się w pracy zawodowej i społecznej. W kolejnej ekspozycji prezentujemy kalendarium drogi Legionów do Niepodległej. Szykujemy też nową ekspozycję w ramach projektu dotyczącego wspierania opieki nad miejscami pamięci. Otrzymaliśmy na ten cel fundusze z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Zapraszam do odwiedzin Ośrodka Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej w Kielcach.

Dziękuję za rozmowę.

Rozmawiała
Martyna Głębocka

Ważne, by poczucie bycia Polakami napawało nas dumą i sprawiało autentyczną radość

Rok podwójnego jubileuszu

Rozmowa z dr. Adamem Jarubasem, Marszałkiem Województwa Świętokrzyskiego

Urząd Marszałkowski wraz ze Świętokrzyskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli jest współorganizatorem projektu Akademia Obywatelska 1918. Przedsięwzięcie wpisuje się w obchody 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Dlaczego Pana zdaniem warto angażować się w takie projekty?

– W takie projekty należy się angażować i to nie tylko w roku jubileuszu 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości, chociaż oczywiście ten rok jest szczególny. Tego zaangażowania wymaga od nas obowiązek pamięci. Cyprian Kamil Norwid mówił, że „Ojczyzna to wielki zbiorowy obowiązek”. Te słowa szczególnie dobitnie brzmią w roku 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Po 123 latach niewoli, po zrywach niepodległościowych, po szlakach bitewnych I wojny światowej, spełniło się marzenie pokoleń Polaków – odrodziło się niepodległe Państwo Polskie. Mamy to szczęście, że żyjemy w wolnym, zasobnym i rozwijającym się kraju. Ojczyzna nie wymaga od nas ofiary krwi. Ale naszym obowiązkiem jest wracanie pamięcią do historycznych wydarzeń sprzed 100 lat i do ludzi, którzy o Polskę walczyli, którzy ją budowali i dbali o zachowanie polskości. Naszym wielkim zbiorowym obowiązkiem na dziś i na jutro jest obowiązek pamięci. Przekazywanie tej historii kolejnym pokoleniom. Stąd tak ważne są takie projekty, jak Akademia Obywatelska 1918 – kształtujące szacunek dla historii Polski, budujące zainteresowanie tą historią, ale też kształtujące postawy obywatelskie młodych ludzi i ich zaangażowanie w sprawy społeczności lokalnych.

Który z wielkich polityków XX-lecia międzywojennego jest Panu najbliższy i dlaczego?

– Na pewno taką postacią jest Wincenty Witos – niekwestionowany przywódca ruchu ludowego oraz trzykrotny polski premier okresu II Rzeczypospolitej. Był prawdziwym mężem stanu, dla którego dobro Ojczyzny stało ponad wszystko, ponad partykularne czy partyjne interesy. Nie wyrzekł się swoich poglądów i postaw, nawet wówczas, gdy został bezpodstawnie zatrzymany i postawiono mu absurdalne oskarżenie o przygotowywanie zamachu stanu, a następnie w procesie brzeskim, w procesie politycznym „na zlecenie”, został skazany na 1,5 roku więzienia. Notabene do dzisiaj nie doczekał się rehabilitacji, mimo że i Polskie Stronnictwo Ludowe, i potomkowie Witosów o to występowali. To niezwykle, że mimo upływu czasu tak wiele przesłań Wincentego Witosy jest wciąż aktualnych. Zostawił credo dla potomnych i to nie tylko zwolenników ruchu ludowego. W roku jubileuszu 100-lecia odzyskania niepodległości warto przywołać choćby jego słowa odnoszące się do Ojczyzny: „Największym dobrem nie jest gospodarstwo, majątek, pie-

niądze, ale miłość Ojczyzny”.

Jakich umiejętności i jakich postaw mogą się od tego polityka uczyć dzisiaj młodzi ludzie?

– Wincenty Witos był chłopskim dzieckiem, które doszło do wielkich zaszczytów bycia faktycznym przywódcą ruchu ludowego oraz trzykrotnym premierem Rzeczypospolitej Polskiej. Mimo swoich wrodzonych talentów, bo mówi się o nim jako o geniuszu politycznym, nie osiągnąłby tak wiele, gdyby nie upór i konsekwencja w działaniu, które go cechowały. Witos nosił się po chłopsku, czuł się chłopem, ale był wielkim mężem stanu, z którego zdaniem liczyli się przedstawiciele wszystkich opcji politycznych. Był patriotą do końca oddanym Polsce. Potrafił jednoczyć ludzi ponad podziałami – przykładem jest objęcie przez Witosów teki premiera Rządu Obrony Narodowej w 1920 roku, w obliczu wojny bolszewickiej. Ta umiejętność łączenia ludzi to cecha, która przydałaby się wielu z nas, nie tylko współczesnym politykom.

W roku 2018 świętujemy nie tylko 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości. W tym roku mija również 20 lat od wydarzeń, które zdecydowały o istnieniu naszego województwa – świętokrzyskiego. Urząd Marszałkowski bardzo uroczysto obchodził tę rocznicę. Dlaczego?

– Świętujemy przez cały 2018 rok pod hasłem „Świętokrzyskie to My”. Radni Sejmiku uchwaliли rok 2018 Rokiem Jubileuszu 20-lecia Województwa Świętokrzyskiego. 5 czerwca odbyła się uroczysta Gala XX-lecia, a decyzją radnych Sejmiku każdego roku w tym właśnie dniu – 5 czerwca – będziemy obchodzić Święto Województwa Świętokrzyskiego. Dlaczego tak uroczysto? Bo 20 lat temu ważyło się nasze samodzielne być albo nie być na mapie administracyjnej kraju. Dzięki determinacji i wielkiemu zaangażowaniu mieszkańców udało nam się tę „regionalną niepodległość” obronić. Stworzyliśmy wówczas, w 1998 roku, wspólną, autentyczną wspólnotę. To był sukces wszystkich mieszkańców regionu i warto o tym przypominać.

Dobrze wykorzystaliśmy te minione 20 lat?

– Poczucie tożsamości regionalnej pozwala nam rozwijać skrzydła. Do województwa napłynęły

olbrzymie środki unijne – ponad 15 mld zł od 2004 roku, co przekłada się na wartość realizowanych przedsięwzięć ponad 26 mld zł. Cieszymy się z samodzielnności regionu, z tego, że sami możemy decydować o swoich sprawach. Trudno wymienić wszystkie inwestycje, które zostały zrealizowane. Jest ich naprawdę dużo, praktycznie w każdej dziedzinie. Doceniamy możliwości, które się przed nami otworzyły, ale mamy świadomość, że wciąż jest wiele do zrobienia, zarówno jeśli chodzi o rozwój gospodarczy, jak i budowanie tzw. kapitału społecznego.

Czym dla Pana jest patriotyzm?

– To umiłowanie Ojczyzny i gotowość do poświęceń dla niej. Kiedyś, w ciężkich okolicznościach historycznych, najbardziej heroicznym czynem patriotycznym było oddanie swojego życia w obronie Ojczyzny. Dzisiaj patriotyzm nie wymaga od nas ofiar. Myślę, że współczesny patriotyzm można definiować w różny sposób, bo też jego oblicza mogą być różne. Może się przejawiać w pielęgnowaniu zwyczajów narodowych i przekazywaniu miłości do Ojczyzny swoim dzieciom, w poczuciu dumy z naszej wspólnej historii i z faktu, że jesteśmy Polakami. Ale także poprzez budowanie wartościowych więzi społecznych i dobrych mechanizmów ekonomiczno-politycznych. Może się też objawiać w tak – wydawałoby się – prozaicznych sprawach, jak dobre wykonywanie pracy czy uczciwe płacenie podatków. Myślę, że ważne, by to poczucie bycia Polakami napawało nas dumą i sprawiało autentyczną radość.

Dziękuję za rozmowę.

Rozmawiała
Iwona Sinkiewicz-Potaczała
Rzecznik Prasowy Marszałka Województwa
Świętokrzyskiego

Akademia Obywatelska 1918

Przedmiotem uwagi musi być wychowanie człowieka jako osoby, prowadzenie go do dojrzałej osobowości. Następnie dobrego obywatela, świadomego swych obowiązków oraz praw i zaangażowanego w odpowiedzialne ich wypełnianie i przestrzeganie. Wreszcie patrioty – człowieka kochającego ojczyznę, dającego świadectwo tej miłości swoim życiem poprzez urzeczywistnienie własnej i właściwej hierarchii wartości ¹⁾.

Krystyna Chałas

Projekt Akademia Obywatelska 1918, realizowany przez Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach, był inicjatywą koncentrującą się na wspieraniu świętokrzyskich szkół w rozwijaniu kompetencji obywatelskich uczniów. Główne jego cele dotyczyły kształtowania u uczniów postawy szacunku dla historii własnego narodu oraz aktywizacji młodych ludzi w społecznościach lokalnych. Punktem wyjścia do projektowania działań w tym przedsięwzięciu stały się wydarzenia z przeszłości – związane z setną rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości. Projekt realizowany był w oparciu o założenia wychowania patriotycznego oraz obywatelskiego we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego. Adresowany był do 45 szkół (uczniów i nauczycieli) z naszego regionu. Planowane zadania dotyczyły m.in. współpracy szkoły ze środowiskiem społeczno-kulturowym (samorząd lokalny, instytucje kultury, organizacje społeczne, lokalni liderzy itp.). Realizatorom projektu zależało na włączeniu młodzieży w realizację inicjatyw społeczno-obywatelskich i patriotycznych związanych z setną rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości. Międzynarodowe raporty Eurydice dotyczące kompetencji kluczowych pokazują, że edukacja obywatelska ma na celu wykształcenie następujących umiejętności uczniów: działania w sposób demokratyczny i społecznie odpowiedzialny, wchodzenia w efektywne i konstruktywne relacje z innymi oraz myślenia krytycznego. Wyposażenie młodych ludzi w tego typu umiejętności wymaga czegoś więcej niż efektywne nauczanie przedmiotu. Tymczasem bardzo często w szkołach dominuje zdobywanie wiedzy w zakresie kompetencji społecznych i obywatelskich, a nie nabywanie konkretnych umiejętności i kształtowanie postaw. W wielu szkołach nadal dominuje model edukacyjny oparty na jednostronnym przekazywaniu wiedzy uczniom. Umiejętność współdziałania w grupie i szacunek dla innych to cechy, które

kształtują się raczej poza tradycyjnymi lekcjami. Szkoła powinna zatem rozwijać kompetencje obywatelskie, wprowadzając różne formy demokratycznego uczestnictwa, angażując uczniów w szeroko pojęte aktywności pozaszkolne, na przykład: prowadzenie badań sondażowych, umiejętne wykorzystanie różnorodnych aplikacji komputerowych w codziennym życiu, tworzenie projektów społecznych czy inicjowanie działań na rzecz środowiska lokalnego. Takie podejście do edukacji młodych ludzi będzie przyczyniać się do ich sukcesu w dorosłym życiu.

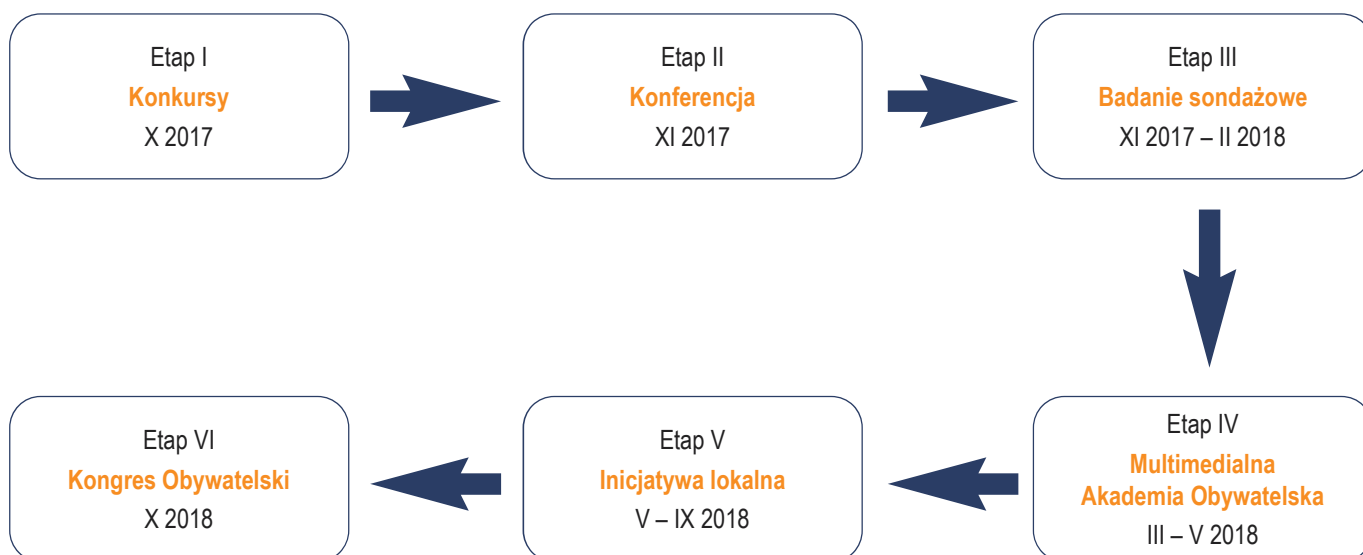
Formy wsparcia i etapy realizacji projektu Akademia Obywatelska 1918

Realizacja projektu Akademia Obywatelska 1918 rozpoczęła się ogłoszeniem dwóch konkursów:

- Konkurs na znak graficzny związany z obchodami 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, skierowany do uczniów wszystkich typów szkół z województwa świętokrzyskiego, począwszy od IV klasy szkoły podstawowej.
- Konkurs na pracę plastyczną związaną z obchodami 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, skierowany do uczniów klas I–III szkoły podstawowej z województwa świętokrzyskiego.

Kolejny etapem projektu było zrealizowanie konferencji inauguracyjnej pod hasłem Niepodległość – Wolność – Samorządność, podczas której zaprezentowano założenia projektu, a także rozstrzygnięto i podsumowano wspomniane konkursy.

Etapy realizacji projektu Akademia Obywatelska 1918

Wsparcie w ramach projektu Akademia Obywatelska 1918 kierowane było zarówno do nauczycieli, jak i uczniów. Nauczyciele – opiekunowie realizowanych w szkołach inicjatyw – mieli możliwość uczestniczenia w warsztatach z zakresu metodologii prowadzenia badania sondażowego, którego celem było pogłębienie wiedzy na temat stosunku Polaków do historii Polski, Święta Niepodległości, obchodzenia świąt państwowych i narodowych oraz patriotyzmu. Wyniki tego sondażu zostały zaprezentowane podczas Świętokrzyskiego Kongresu Obywatelskiego, będącego jednocześnie podsumowaniem realizacji projektu. Platforma e-learningowa przygotowana dla uczestników projektu umożliwiła wymianę doświadczeń dotyczących przygotowania inicjatyw lokalnych dla swoich środowisk.

Nauczyciele uczestniczyli również w zajęciach pn. Multimedialna Akademia Obywatelska. Podczas tych zajęć koncentrowano się przede wszystkim na efektywnym wykorzystaniu nowoczesnych technologii w rozwijaniu kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli. Szkolenie obejmowało zajęcia stacjonarne oraz e-learningowe.

Treści tych zajęć dotyczyły głównie:

- edycji i montażu filmów;
- wykorzystania mediów społecznościowych do działań społecznych;
- tworzenia i prowadzenia bloga.

Każda z 45 szkół uczestniczących w projekcie otrzymała pakiet edukacyjny zawierający gry planszowe, książki i mapy – tematycznie związane z 100. rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości. Wspomniane pomoce dydaktyczne sfinansowane zostały z budżetu Województwa Świętokrzyskiego. W najbliższym czasie Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach planuje zorganizować turniej gier planszowych dotyczący znajomości historii Polski.

Rezultatem działań projektowych w szkołach były przygotowane inicjatywy na rzecz środowiska lokalnego. Wśród bogatego katalogu aktywności realizowanych przez szkoły były: debaty dla społeczności lokalnej, rekonstrukcje historyczne, wystawy tematyczne, przedstawienia teatralne, koncerty pieśni patriotycznych, turnieje, konkursy, wydarzenia sportowe itp.

Podsumowanie

Realizacja projektu potwierdziła, że kształcenie kompetencji potrzebnych świadomym, aktywnym i mądrym obywatelom musi w centrum postawić osobę ucznia. Dzisiejsza szkoła powinna wprowadzać uczniów w świat wartości i pomagać im urzeczywistniać ich pomysły. Młodzi ludzie powinni być uczeni umiejętności podejmowania decyzji, twórczego rozwiązywania problemów oraz sztuki skutecznej komunikacji. Nauczyciele natomiast powinni stymulować oddolną aktywność uczniów oraz inspirować ich do podejmowania różnego rodzaju aktywności społecznych i towarzyszyć uczniom w ich realizacji. Ważna w tym kontekście staje się edukacja przez projekty. Wśród nich znaczące miejsce zajmują projekty animacji społecznej w środowisku lokalnym, których celem jest budzenie świadomości i aktywności obywatelskiej. Zadanie to często sprowadza się do zachęcania uczniów do aktywnej działalności w organizacjach szkolnych oraz tworzenia nowych organizacji i wspólnot uczniowskich. Takie działania stwarzają szansę aktywizacji podmiotów szkoły, integracji społecznej oraz budowania projektów prorozwojowych w środowisku lokalnym.

Krzysztof Łysak
ŚCDN w Kielcach

Krzysztof Łysak, wicedyrektor ds. pedagogicznych ŚCDN, podczas konferencji inaugurującej projekt Akademia Obywatelska 1918

Fot. Martyna Głębocka

¹⁾ K. Chalas, *Przyszłość należy do świadomych i aktywnych obywateli. Jakie kompetencje są im niezbędne? Jak skutecznie je kształtować?* (Perspektywa aksjologiczna), [w:] *Kompetencje przyszłości*. Red. naukowa Stefan M. Kwiatkowski. Warszawa: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, 2018, s. 20.

²⁾ M. Górowska-Fells, B. Platos, A. Rybińska, *Kompetencje kluczowe uczniów w międzynarodowych raportach i badaniach*, [w:] idem, s. 103.

Z młodzieżą „wacha” historię

Rozmowa ze Zbigniewem Kowalskim, nauczycielem historii i wiedzy o społeczeństwie w I Liceum Ogólnokształcącym im. Stefana Żeromskiego w Kielcach, założycielem kilku grup rekonstrukcyjnych

Jak zaczęła się Pana przygoda z rekonstrukcjami historycznymi?

– W 2001 roku dyrekcja szkoły poprosiła mnie o przygotowanie projektu edukacyjnego na Kielecki Festiwal Nauki. Szukałem tematu interesującego uczniów. Skorzystałem z ówczesnej fascynacji twórczością J.R.R. Tolkiena i wybrałem okres IX–XI wieku, kiedy na tereny Europy docierali Wikingowie. Do udziału w projekcie dotyczącym życia ówczesnych Wikingów zgłosiło się 80 licealistów. Pracowaliśmy w grupach. Każda miała zadanie do wykonania. Jedni szyli namiot Wikingów i stroje, inni przygotowywali uzbrojenie, jeszcze inni studiowali pismo, mowę skandynawską, kuchnię oraz obyczaje. Na koniec projektu zaprezentowaliśmy nasze dokonania przed całą społecznością szkolną. Po zakończeniu projektu kilkoro uczniów chciało dalej zajmować się rekonstrukcjami. Stworzyliśmy Klub Historyczny „Hird”. Zaczęliśmy od budowania postaci, które mogły brać udział w rekonstrukcjach wczesnośredniowiecznych.

Co było największym problemem w Klubie Historycznym „Hird”?

– Walki. Zadaniem wojownika jest stawianie do walki. W rekonstrukcjach siniaki i kontuzje to codzienność. Wygrywa ten, kto mocniej bije, przegrany upada. Musieliśmy mieć zgody rodziców na udział w walkach, łącznie ze zgodą na hospitalizację. To był spory problem. Kto miał odejść z tego powodu, to odszedł. Stworzyła się silna grupa. Dziś jeden z ówczesnych wojów z „Hirdu” jest członkiem Rycerskiej Kadry Polski.

W jaki sposób udaje się Panu odciągnąć licealistów od komputerów?

– Trafił do nas chłopak zafascynowany grami komputerowymi. Mówił, że zna wszystkie sposoby walki wirtualnej, ale w rzeczywistości jeszcze nie trzymał w ręce miecza. Wyjazdy na rekonstrukcje są atrakcyjne. Bycie w ciekawej grupie też jest magnesem. Trafiają do nas osoby zafascynowane historią średniowiecza, odkryciami archeologicznymi.

Ostatnio częściej można Pana spotkać nie z drużyną średniowiecznych wojów, tylko z załogą w mundurach z 1939 roku.

– Okrągła rocznica wybuchu II wojny światowej dziewięć lat temu była dobrą okazją, aby z uczniami pojechać na Westerplatte. Zebrałem grupę uczniów interesujących się II wojną światową. Wcześniej na jednym z portali aukcyjnych kupiliśmy mundury. Pojechaliśmy na Westerplatte. Zaproponowano nam, abyśmy przystąpili do projektu „Załoga Westerplatte”. W kolejnych latach systematycznie kompletowaliśmy nowe sylwetki. Przygotowaliśmy

inscenizację odprawy na Westerplatte. Potem obrony Kielc – 5 września 1939 roku. W końcu powołaliśmy Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej 4. Pułku Piechoty Legionów. (W 1939 roku 4. Pułk Piechoty Legionów, który stacjonował w Kielcach, obsadzał Wojskową Składowicę Tranzytową – przyp. autora). Jedne rekonstrukcje pociągają kolejne. Kiedyś Waldemar Bartosz, przewodniczący Regionu Świętokrzyskiego NSZZ Solidarność, zapytał mnie, czy nie mamy sylwetek funkcjonariuszy ZOMO. Chodziło o przygotowanie rekonstrukcji wprowadzenia stanu wojennego. Szybko kupiliśmy mundury i utworzyliśmy Okazjonalną Grupę Zadaniową „ZOMO”. Dzięki temu co roku 13 grudnia wraz z Ośrodkiem Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej wystawiamy symboliczną scenę. W magazynach mamy sylwetki m.in. z powstania styczniowego, żołnierzy AK i Wyklętych. Realizujemy też projekt „Pułki kieleckie”.

Czy dziewczęta też biorą udział w rekonstrukcjach?

– W Klubie Historycznym „Hird” i rekonstrukcjach wczesnośredniowiecznych jest duża grupa dziewczyn. Nowoczesna wojna jest mało kobieca. Dla dziewcząt nie ma ciekawych postaci do odtworzenia. Do wyjątków należy niemiecki opis o bohaterkiej sanitariuszce, która została w oddziale jedyną osobą z gwiazdkami na pagonach. To na nią spadło wydawanie rozkazów, bardzo skutecznie prowadziła oddział do walki. Zastrzelił ją niemiecki strzelec wyborowy. Dziewczęta zwykle odtwarzają postaci ludności cywilnej lub własnie sanitariuszek, łączniczek.

Dlaczego Pan zajmuje się rekonstrukcjami?

– Bywa, że po rekonstrukcji ktoś do mnie podchodzi i mówi: „Ale ładnie się bawicie”. Wówczas odpowiadam: „Ja się nie bawię. Jestem nauczycielem i jestem w pracy”.

Rekonstrukcje to jest dziś sposób na naukę historii?

– Tak. Kiedy zauważyłem, że jest coraz mniej godzin historii w liceum, postanowiłem jeszcze więcej czasu poświęcać pracy z młodzieżą. Chciałem pokazać, na czym polega „wachanie historii”. Jeśli mówimy o 4. Pułku, to stajemy w Zapolicach, gdzie ta jednostka walczyła z Niemcami we wrześniu 1939 roku. Gdy rozmawiamy o obronie Westerplatte, to stoimy tam o świcie 1 września. Cieszę

się, że uczniowie uczestniczyli w rekonstrukcji bitwy pod Mławą (trwała między 1 i 3 września 1939 roku, jedna z pierwszych bitew podczas II wojny światowej – przyp. autora). Dzięki temu dowiedzieli się, że większość polskich żołnierzy to byli Białorusini. Nazywano ich „Żelazną dywizją białoruską”, ponieważ świetnie walczyli. Woleli zginąć, niż się wycofać. Ich postawa budziła powszechny szacunek. Z kolei przy rekonstrukcjach związanych z powstaniem styczniowym młodzież dowiaduje się m.in. o bitwach, które przegraliśmy z powodu niesnasek między dowództwem. Górę nad wojskową strategią brały ambicje.

Co Pana najbardziej zaskoczyło w czasie rekonstrukcji?

– Autentyczne emocje. Łzy, strach, ból nie są udawane. Nasza grupa ZOMO brała udział w dużej rekonstrukcji wypadków grudniowych przed wejściem do stoczni w Gdyni. Rankiem 17 grudnia stoczniowcy przyjechali do pracy pociągiem. Wyśiadło z niego około 500 robotników, w pewnej chwili weszli na wąski, oblodzony most. Tam otworzono do nich ogień z karabinów maszynowych i czołgów. Robotnicy idący z przodu nie mieli gdzie uciec, a ci z tyłu na nich napierali. W czasie tej rekonstrukcji uczniowie płakali. Mówili: „To była rzeź. Stoczniowcy nie mieli szans”.

Historia i rekonstrukcje to Pana pasje?

– Praca z młodzieżą to moja pasja. Jestem przede wszystkim pedagogiem i instruktorem harcerskim. Dzięki rekonstrukcjom mam szansę dotrzeć do młodzieży. Jeśli to przestanie działać – znajdę coś innego.

Dziękuję za rozmowę.

Rozmawiała
Martyna Głębocka

Ciekawe linki

<https://pl-pl.facebook.com/rycerskakadra/>
<http://www.westerplatte.eu/>

Z orzełkiem na piersi

Rozmowa ze Sławomirem Szmalem, dyrektorem sportowym Szkoły Mistrzostwa Sportowego ZPRP w Kielcach, najlepszym piłkarzem ręcznym świata roku 2009, byłym znakomitym bramkarzem reprezentacji Polski i PGE Vive

Jak to jest stać na boisku przed ważnym meczem i słuchać „Mazurka Dąbrowskiego”?

– Już jako dziecko marzyłem, aby kiedyś założyć koszulkę reprezentacji Polski – z orzełkiem na piersi. To marzenie dość wcześnie mi się spełniło. Czuję dumę, słuchając hymnu Polski. Każdy mecz w reprezentacji traktowałem bardzo poważnie – zarówno walkę o medale, jak i spotkania sparingowe. Wiedziałem, że jako sportowiec walczę nie tylko o wygraną na boisku, ale również o wizerunek naszego kraju.

Pamięta Pan swój pierwszy mecz w koszulce reprezentacji Polski?

– Byłem bardzo młody. Dostałem powołanie do reprezentacji Polski juniorów w wieku 17–18 lat. To było dla mnie duże osiągnięcie. Pierwszy swój mecz w reprezentacji juniorów grałem w Niemczech. Przegraliśmy. Ogromnie przeżywałem porażkę. Bardzo chciałem, aby każdy mój mecz w barwach Polski zakończył się sukcesem. Ta przegrana uświadomiła mi wówczas, czym jest sport. Ile wymaga wysiłku, pracy, poświęcenia.

Dlaczego piłka ręczna?

– Byłem skazany na tę dyscyplinę. Tata był trenerem piłki ręcznej, wujek grał w reprezentacji – też na bramce. Mama była piłkarką ręczną. Przez chwilę chciałem uciec od rodzinnej tradycji i grałem w piłkę nożną. Też na bramce. Jednak nie sprawiało mi to przyjemności.

Był Pan ambasadorem kampanii „Poczuj dumę”, której celem było m.in. promowanie patriotyzmu. Dlaczego zdecydował się Pan na udział w tej dość nietypowej, jak na sportowca, akcji reklamowej?

– Myślę, że każdy sportowiec, mając możliwość promocji swojej ojczyzny, czuje z tego dumę. Jestem dumny, reprezentując Polskę, ale jednocześnie czuję się zobowiązany do pewnych zachowań – w tym do jak najlepszej gry – bo to właśnie ja zostałem wybrany z grona wielu zawodników na mojej pozycji.

Czym jest dla Pana patriotyzm?

– Pochodzę z Opolszczyzny – moi dziadkowie ze strony mamy byli Niemcami, dziadkowie ze strony taty byli Polakami. Z domu wyniosłem przywiązanie do Polski. To uświadczenie ojczyzny było dla mnie szczególnie ważne, kiedy grałem w klubie w Niemczech. Starałem się pokazywać Polskę i Polaków od najlepszej strony. Czasami nie było to łatwe. Obiegowe opinie o Polakach bywały nie najlepsze. Patriotyzm powinien łączyć. Sprawiać, że jako naród jesteśmy jedną drużyną.

W trakcie konferencji ŚCDN w ramach projektu Akademia Obywatelska 1918 powiedział Pan, że sportowcy są ambasadorami swojego kraju na boisku, ale także poza nim. Co to dla Pana znaczy?

– Jeżeli w czasie meczu noszę koszulkę z orzełkiem na piersi, to ten orzełek pozostaje we mnie także wtedy, kiedy schodzę z boiska. Ludzie mnie rozpoznają. Reprezentuję nie tylko siebie, ale także mój kraj. I chcę godnie się zachowywać.

Na boisku czasami z zawodnikami gra Pan po tej samej stronie, a w innych spotkaniach jesteście rywalami. Potraficie się potem przyjaźnić?

– Sport jest ponad podziałami. Wspólna gra jest noczy. Przyjaźnię się z wieloma zawodnikami z różnych krajów, w tym z Rosji i Niemiec. Nie raz rozmawialiśmy o tragicznych losach naszych narodów. Czasami te dyskusje były emocjonalne. Jednak najburzliwsze spory nie przeszkadzały nam w przyjaźniach. Bywało, że na boisku spotykałem jako rywala swoich przyjaciół. Wówczas każdy walczył o zwycięstwo swojego kraju.

Tej rywalizacji z boiska nie przenosiliśmy na życie prywatne.

Dla wielu młodych ludzi jest Pan wzorem. Co chciałby Pan im przekazać?

– Z radami dla młodych ludzi bywam ostrożny. Widzę, jak mój syn na nie reaguje. Obowiązkiem nas, dorosłych, jest dawanie dzieciom jak największych możliwości, aby spełniały swoje marzenia. Wyposażanie ich w umiejętności, wiedzę, zainteresowania.

Czy sport jest dobrym sposobem na życie?

– Sport amatorski jest znakomitym sposobem na zdrowe życie. Nieważne, czy ktoś gra w tenisa, siatkówkę czy biega. Istotne, aby się ruszać. Sport zawodowy – to ciężka praca. Pełna wysiłku, poświęceń, a czasem i kontuzji. Dla mnie sport jest piękną przygodą – nie oddałbym ani jednego dnia.

Dziękuję za rozmowę.

Rozmawiała
Martyna Głębocka

Akademia Obywatelska 1918

Projekt wpisuje się w obchody 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości i jest realizowany w oparciu o założenia wychowania patriotycznego oraz obywatelskiego we współpracy z Urzędem Marszałkowskim.

Obszarem tematycznym działań i równocześnie wyzwaniem dla wszystkich uczestników projektu jest przygotowanie dla społeczności lokalnej różnorodnych inicjatyw upamiętniających 100. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości.

Główne cele projektu Akademia Obywatelska 1918 to:

- kształtowanie postawy szacunku dla historii własnego narodu;
- aktywizacja i edukacja obywatelska młodych ludzi w społecznościach lokalnych;
- budowanie i rozwijanie zainteresowania przeszłością związaną ze środowiskiem lokalnym.

Kształtowanie świadomości obywatelskiej oraz budzenie samodzielności w działaniach młodych ludzi to zadania istotne dla rozwoju społeczności lokalnych. Chcemy inspirować i pobudzać tak, aby wzrosła świadomość oraz aktywność obywatelska młodzieży.

Pierwszym etapem projektu Akademia Obywatelska 1918 było przeprowadzenie dwóch konkursów:

Konkurs na znak graficzny „100. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości” był skierowany do uczniów wszystkich typów szkół z województwa świętokrzyskiego, począwszy od IV klasy szkoły podstawowej. Do konkursu wpłynęło 19 prac. Pierwsze miejsce zajął zespół uczniów: Dominika Baran – lider, Dariusz Sidor oraz Jacek Michalski z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Stanisława Staszica w Stąporkowie, pracujący pod opieką nauczycielki Moniki Grabusińskiej.

Konkurs na pracę plastyczną „100. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości” był skierowany do uczniów klas I–III szkoły podstawowej z województwa świętokrzyskiego. Do konkursu wpłynęły 83 prace. Komisja konkursowa wyłoniła 1, 2 i 3 miejsce oraz sześć wyróżnień. Pierwsze miejsce zajął Filip Satro ze Szkoły Podstawowej im. gen. Władysława Sikorskiego w Woli Jachowej, pracujący pod opieką nauczycielki Agnieszki Młynarskiej.

Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli zaprosiło uczniów, nauczycieli i przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego do udziału w konferencji „Niepodległość – Wolność – Samorządność”, która odbyła się 17 listopada 2017 r. o godzinie 13.00 w Sali Lustrzanej Wojewódzkiego Domu Kultury w Kielcach.

Celem konferencji inauguracyjnej było:

- uroczyste rozpoczęcie projektu Akademia Obywatelska 1918 realizowanego przez ŚCDN we współpracy z Urzędem Marszałkowskim,
- zapoznanie uczestników z założeniami projektu,
- przybliżenie tematyki związanej z odzyskaniem przez Polskę niepodległości i ideą samorządności w społeczeństwie obywatelskim.

Podczas konferencji wręczone zostały nagrody dla uczniów, którzy zwyciężyli w konkursie na znak graficzny „100. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości” oraz w konkursie na pracę plastyczną „100. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości”.

Kolejnym etapem było przeprowadzenie przez Tomasza Sokołowskiego, konsultanta ds. edukacji informatycznej w Świętokrzyskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach, warsztatów multi-

medialnych „Wideoklip i media społecznościowe”. Warsztaty były innowacją szkoleniową, ponieważ mógł w nich uczestniczyć nauczyciel wraz z uczniem ze szkoły zgłoszonej do projektu. Utworzono 6 grup szkoleniowych. Szkolenie obejmowało 3 godziny dydaktyczne zajęć stacjonarnych oraz 2 godziny zajęć e-learningowych. Przeszkolonych zostało 42 nauczycieli oraz 38 uczniów.

Warsztaty multimedialne „Wideoklip i media społecznościowe” obejmowały następujące zagadnienia:

- Wykorzystanie pakietu K-Lite Codec Pack.
- Edycja i montaż wideo (słowo + obraz + muzyka) przy wykorzystaniu programu Windows Movie Maker 2017.
- Konwersja plików wideo i przysyłanie filmów do serwisu YouTube z Freemake Video Converter.
- Facebook: profil, grupa, fanpage – czym się różnią?
- Tworzenie i prowadzenie bloga w aplikacji blogger.com.

Kolejnym etapem działań w projekcie Akademia Obywatelska 1918 było przeprowadzenie badania sondażowego pn. „Polacy o Polsce”. Przeprowadzenie badania zostało poprzedzone 4-godzinnymi warsztatami z 3 grupami szkoleniowymi, w których wzięło udział 83 nauczycieli. Szkolenia przeprowadziły: Beata Piątek, konsultant ds. organizacji i zarządzania oświatą, pedagogiki opiekuńczej oraz wychowania fizycznego, oraz Izabela Juskiewicz, konsultant, pedagog, doradca zawodowy, coach ACC w Świętokrzyskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach.

Badania sondażowe przeprowadzane były od grudnia 2017 r. do maja 2018 r. Diagnoza społeczności lokalnej objęła 3 tys. 716 osób, natomiast diagnoza społeczności szkolnej objęła 3 tys. 024 uczniów.

– etapy działań w projekcie

Celem badania sondażowego było pogłębienie wiedzy na temat stosunku Polaków do historii Polski, Święta Niepodległości, obchodzenia świąt państwowych i narodowych oraz patriotyzmu. Następnym etapem działań to inspirująca i ciekawa konferencja dotycząca organizowania inicjatyw obywatelskich. Motywem przewodnim były rekonstrukcje historyczne. Konferencja była skierowana do uczestników projektu Akademia Obywatelska 1918 oraz wszystkim chętnym nauczycieli i uczniów. Dzięki udziałowi w konferencji można było zapoznać się ze szczegółami przygotowań do tworzenia historycznych rekonstrukcji oraz porozmawiać z osobami, które je tworzą. Konferencja odbyła się 10 maja 2018 r. w Wojewódzkim Domu Kultury w Kielcach.

Równolegle do wszystkich etapów odbywają się inicjatywy lokalne na terenie całego województwa świętokrzyskiego. Udokumentowaniem tych działań jest konkurs na film dokumentujący inicjatywy lokalne dla szkół biorących udział w projekcie Akademia Obywatelska 1918. Film należy wykonać w dowolnej technice filmowej, techniką cyfrową za pomocą dowolnego urządzenia (np. telefonu komórkowego, aparatu fotograficznego, kamery cyf-

Konferencja obejmowała następujące zagadnienia:

- prezentacja multimedialna dotycząca zrealizowanych etapów projektu Akademia Obywatelska 1918 – Izabela Juskiewicz, Beata Piątek, Marzanna Kostecka-Biskupska, Tomasz Sokołowski – konsultanci ŚCDN;
- impreza sportowa z nutą patriotyzmu „Szczypiorniaki na drodze do wolności – wczoraj i dziś” – dr Stanisław Hojda, Politechnika Świętokrzyska, oraz Sławomir Szał, piłkarz ręczny Vive Tauron Kielce – panel tematyczny;
- impreza rowerowa „Rowerem po niepodległość” – Sebastian Majewski, wiceprezes Stowarzyszenia Ostrower;
- Ceremonia Pocztów Sztandarowych – Hanna Skrzek, wicedyrektor Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 29 w Kielcach;
- dyskusja z udziałem: Dionizego Krawczyńskiego, prezesa Stowarzyszenia Rekonstrukcji Historycznych „Jodła”, Zbigniewa Kowalskiego – z Grupy Rekonstrukcji Historycznej 4 Pułku Piechoty Legionów, prezesa Stowarzyszenia, nauczyciela historii w I LO im. Stefana Żeromskiego w Kielcach. Moderator dyskusji – dr Tomasz Ossowski, nauczyciel historii w VI LO im. J. Słowackiego w Kielcach;
- pokaz strojów rekonstrukcyjnych – Grupa Teatralna Pegaz z Zespołu Placówek Oświatowych nr 1 w Busku-Zdroju.

rowej). Czas trwania filmu 2 minuty. Wyniki konkursu oraz przedstawienie działań inicjatyw lokalnych na terenie całego województwa świętokrzyskiego zostaną zaprezentowane 9 października 2018 r. podczas Świętokrzyskiego Kongresu Obywatelskiego, który odbędzie się

w Centrum Kongresowym Targi Kielce. Będzie to wspaniałe zwieńczenie i podsumowanie działań w projekcie Akademia Obywatelska 1918.

Tomasz Sokołowski
ŚCDN w Kielcach

Młodzież i patriotyzm

*Spośród słów używanych nieczęsto,
tłumnie dzisiaj na place wybiegło
słowo piękne, jak honor i męstwo,
słowo, które brzmi – niepodległość.*

*Niepodległość to brząz na cokołach,
lecz na co dzień – mówiąc po prostu
polski dom, polski las, polska szkoła...*

Jak pisze w swoim wierszu Marcin Wolski, niepodległość to wartość, o której dziś nie mówimy już w kontekście pola walki, tylko naszej codzienności. Dlatego tak ważne jest uświadomienie potomnym jej wartości – nie mamy jej bowiem danej raz na zawsze.

Po 123 latach niewoli narodowej Polska odzyskała upragnioną niepodległość, którą utraciła w wyniku zagrabienia jej ziem przez Rosję, Prusy i Austrię. Zaborcy próbowali narzucić Polakom swoją kulturę, język i obyczaje, ale dzięki patriotycznemu sercu naszych przadków najcenniejsze wartości zostały uratowane.

Jak dziś czcić te wartości? Bardzo ważne jest zaszczerpienie ich następnym, młodym pokoleniem. Polską młodzież musimy wychowywać w duchu patriotyzmu i miłości do narodu. Dbać o pogłębienie wiedzy historycznej dotyczącej walki Polaków o niepodległość, przybliżać wybitne postaci historyczne, kształtować postawy szacunku dla symboli i tradycji narodowych. Powinniśmy kształtować tożsamość narodową i współuczestniczyć w pielęgnowaniu tradycji, poszerzać wiedzę o historii regionu, jego kulturze. Włączać dzieci i młodzież w aktywne uczestnictwo w życiu społecznym.

Ogromną rolę w tych działaniach pełni dom, szkoła, społeczeństwo. Jak zainteresować tematyką niepodległościową żyjących w świecie „tu i teraz”? Bardzo ważna jest postawa nas, liderów młodzieżowych, którzy mogą „porwać” młodych do działania. W tym roku w naszym regionie odbywa się wiele uroczystości patriotycznych i ciekawych wydarzeń upamiętniających tę ważną rocznicę. Bardzo często młodzież sama chce włączać się w obchody wielkiego dla nas, Polaków, święta. Pomysłów jest wiele. Gremium, które włącza się na bieżąco w obchody, jest Młodzieżowa Rada Gminy w Łopusznie. Zaangażowała się w organizowany przez gminę Łopuszno Marsz Niepodległości.

Ta bardzo ciekawa inicjatywa licznie zgromadziła mieszkańców, od najmłodszych – uczniów szkół, poprzez wszystkie działające w gminie stowarzyszenia, organizacje społeczne i kulturalne, przedsiębiorców, zaproszonych gości. Włodarze gminy zadbał o odpowiednią oprawę wydarzenia.

Młodzieżowa Rada Gminy w Łopusznie
Fot. Agnieszka Siwek

Młodzi radni w ramach obchodów 100-lecia niepodległości planują ponadto wiele innych ciekawych działań. Jednym z nich są „żywe” lekcje historii, podczas których odwiedzają będą miejsca pamięci narodowej w regionie:

- 1) **Skalkę Polską** – miejscowość ta 11 maja 1943 roku w odwecie za atak oddziału Gwardii Ludowej na pobliską niemiecką kolonię została spacyfikowana. Wymordowano wtedy 93 osoby, w tym wiele kobiet i dzieci. Wieś ograbiono i doszczętnie spalono.
- 2) **Zbiorową mogiłę** 43 żołnierzy walczących podczas powstania styczniowego w Ewelnowie.
- 3) **Cmentarz w Łopusznie** – gdzie mieszczą się zbiorowe mogiły poległych żołnierzy i cywilów zamordowanych podczas II wojny światowej.
- 4) **Pomnik** upamiętniający bojowników ruchu oporu z Łopuszna i okolicy z czasów II wojny światowej.
- 5) **Tablicę** poświęconą nauczycielom tajnego nauczania w Łopusznie przed budynkiem Zespołu Szkół im. Jana Pawła II w Łopusznie.
- 6) **Wzgórze Golgota**, zwane przez łopusznian „Kościołkiem z trzema krzyżami” – wotami dziękczynnymi za ocalenie życia w czasie II wojny światowej.

Posumowaniem tej części działań ma być bieg niepodległościowy „11 km na 11 listopada – szlakiem miejsc pamięci narodowej w gminie Łopuszno”.

Młodzi radni we współpracy z kolegami zorganizowali w szkołach, do których uczęszczają, wystawy związane z walką Polaków o niepodległość oraz spotkania ze świadkami wojennej rzeczywistości, pisarzami ludowymi o niej tworzącymi, historykami z naszego regionu.

Uczniowie Powiatowego Zespołu Szkół w Łopusznie zaprezentowali ponadto program artystyczny otwierający konferencję odbywającą się w ramach projektu Akademia Obywatelska 1918, zorganizowaną przez Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli.

Młodzieżowa Rada Gminy chce również włączyć się w bardzo ciekawy projekt Stowarzyszenia Ostrower z Ostrowca Świętokrzyskiego, które zaplanowało rajd rowerowy „100 km na 100 lat niepodległości”. Podczas przejazdu uczestnicy będą odwiedzali miejsca pamięci narodowej. To bardzo ciekawe działanie, które łączy upamiętnienie ważnych wydarzeń oraz kultywuje rozwój kondycji fizycznej.

Agnieszka Siwek

nauczyciel Powiatowego Zespołu Szkół w Łopusznie,
koordynatorka Młodzieżowej Rady Miasta w Łopusznie

Edukacja a patriotyzm

W 100 rocznicę odzyskania niepodległości

Sto lat temu, u kresu wielkiej wojny, wobec klęski państw zaborczych, Polacy odzyskali upragnioną niepodległość. Po 123 latach niewoli, po okresie powstań narodowych, po germanizacji i rusyfikacji, wysiłkiem całego pokolenia odbudowaliśmy suwerenne państwo. Informacji podobnej treści odnajdujemy wiele, bo przecież rocznica, którą świętujemy w tym roku jest wyjątkowa. Słyszymy o niej w mediach, widzimy na plakatach, przypominamy przy okazji lokalnych uroczystości. Nauczyciele opowiadają o niej na lekcjach historii czy godzinach wychowawczych. Dzień 11 listopada 2018 roku jest wyczekiwany.

Przygotowania do obchodów rocznicy skłaniają do pochylania się nad jej odbiorem przez najmłodsze pokolenie. Jak można się spodziewać, odbiór ten z założenia będzie zróżnicowany, co z kolei wynika ze zróżnicowanej wrażliwości, stylu wychowania przez środowisko rodzinne i cały szereg różnych indywidualnych czynników. Jednym z zadań stawianych przed współczesną szkołą jest wspieranie procesu wychowawczego, za który główną odpowiedzialność ponoszą rodzice, nie inaczej jest w przypadku kreowania postaw patriotycznych, szacunku dla symboli narodowych czy obchodzenia świąt narodowych. Szkoła i system edukacji nie mogą zastąpić kształtowania tych postaw w rodzinnym domu, a jedynie je wzmacniać czy korygować.

Jednym z elementów wpływających na postrzeganie roli obchodów rocznicowych jest, jak się wydaje, sposób ich celebrowania i możliwość zapewnienia aktywności młodych osób jako ich współorganizatorów, osób współodpowiedzialnych. Aktywny i świadomy udział w formie świętowania, adekwatnej do wieku, zainteresowań, uzdolnień, pozwala na wskazanie potrzeby świętowania i roli przeszłości w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich. Rozwojowi tych właśnie kompetencji służą projekty stymulujące aktywność środowisk szkolnych do samodzielnego działania łączącego pamięć i edukację historyczną z kreowaniem postaw patriotycznych i obywatelskich.

Szereg działań podjętych przez środowiska uczniowskie pod opieką nauczycieli i wychowawców pozwalają żywić nadzieję na ich kontynuację i analogiczne postępowanie w przyszłości. Niepodległość nie jest Polakom dana raz na zawsze, a jej utrzymanie i związana z tym troska o państwo i świadomość odpowiedzialności pozostaje zadaniem wielopłaszczyznowym, które, po opuszczeniu domu rodzinnego i szkoły, powinno znajdować praktyczne zastosowanie, wiarygodne i przekonujące młodzież. Zakres działań na tej płaszczyźnie może, a nawet powinien, wykraczać poza kanoniczne pojmowanie propagowania postaw patriotycznych, przy jednoczesnym bazowaniu na istocie i wymiarze święta niepodległości.

Sto lat temu Polska odzyskała niepodległość i co dalej? Jak mamy świętować 11 listopada?

Przed wszystkim pamiętajmy, że to święto radosne, przypominające o realizacji marzeń pokoleń, które niepodległości nie znały, święto szacunku dla przeszłości, ale także święto młodych Polaków, którzy w 1918 i kolejnych latach walczyli o utrzymanie kruchej niepodległości. Niepodległość zawdzięczamy młodym ludziom, legionistom, strzelcom, orłom lwowskim – w 1918 roku wielu z nich było w wieku uczniów gimnazjów i liceów. Drugą ważną kwestią jest powszechność tej rocznicy. Wszyscy, dla których ważne są wartości niepodległościowe mają do niej jednakowe prawo. Nieważny jest profil klasy, osiągnięte wyniki w nauce, sytuacja materialna czy wiek ucznia. Idea niepodległości powinna jednoczyć, tak jak jednoczyła 100 lat temu, bo służy budowaniu jedności. I chyba najtrudniejsze – to stworzenie warunków świętowania, które pozwolą na zaangażowanie wszystkich uczniów do aktywnego udziału w obchodach rocznicowych. Jak tego dokonać? Formuła podejmowanych działań, której wspólnym mianownikiem jest niepodległość i suwerenność Polski odzyskana w 1918 roku, a zatem tradycja, na której winniśmy budować naszą tożsamość, może być połączona z inicjatywami promującymi postawy obywatelskie, spo-

łeczne, wartości, takie jak: zdrowie, rodzina, solidarność, odpowiedzialność, czy sportową rywalizację. Wszystkie te wartości są związane z pielęgnowaniem niepodległości, którą świętujemy i za którą jesteśmy odpowiedzialni.

W ostatnich latach można dostrzec wzmożone zainteresowanie patriotyzmem, przez niektórych określane nawet modą na patriotyzm. Młodzi ludzie coraz częściej ubierają odzież manifestującą ich postawę wobec bohaterów narodowych, treści słuchanych przez nich piosenek opowiadają o najnowszej historii Polski, na ulicach wielu polskich miast pojawiają się murale przedstawiające wybrane treści o charakterze niepodległościowym. Śledząc konta na portalach społecznościowych, odnajdujemy posty o podobnej tematyce, często w tle pojawiają się barwy narodowe. W Internecie krążą liczne filmy i memy przypominające o świątach narodowych, bohaterach, wielkich zwycięstwach oręża polskiego. Wielu młodych ludzi szuka swojej tożsamości i swojego patriotyzmu. Ich rozwój i wzrost może dokonać się także dzięki podejmowanym w stulecie odzyskania niepodległości inicjatywom.

dr Tomasz Ossowski

członek Stowarzyszenia Rekonstrukcji Historycznych „Jodla”,
dowódca Jednostki Strzeleckiej JS2105 w Kielcach,
nauczyciel VI LO im. J. Słowackiego w Kielcach

Wejście Kadrówki (Marsz Szlakiem Pierwszej Kompanii Kadrowej)
– 12 sierpnia 2018 r. Kielce, ul. Mickiewicza
Fot. Michał Wójciewicz

Świętowanie niepodległości

w Szkole Podstawowej w Zespole Placówek Oświatowych w Mokrsku Dolnym – pomysły i inspiracje

Trudno znaleźć dziś wśród Polaków osoby zupełnie pozbawione wiedzy na temat wydarzeń, których rocznicę obchodzimy w 2018 roku. Co jakiś czas media przypominają tę datę w różnych kontekstach i przy wielu okazjach. Słyszymy o wielu wydarzeniach inicjowanych przez instytucje państwowe, fundacje, stowarzyszenia, jednostki samorządów lokalnych, a nawet przez osoby prywatne. Jak wśród tych różnych działań może odnaleźć się polska szkoła i co zrobić poza tradycyjnymi akademiami i apelami? Odpowiedzią może być projekt Akademia Obywatelska 1918.

Ciekawym i nowatorskim pomysłem jest zaplanowanie serii działań przewidzianych w systemie rocznym. Pozwalają one na realizację różnorodnych przedsięwzięć adekwatnych do specyfiki szkoły i zainteresowań uczniów. W Szkole Podstawowej w Zespole Placówek Oświatowych w Mokrsku Dolnym koordynatorami projektu Akademia Obywatelska 1918 zostało trzech nauczycieli, którzy przez kilka miesięcy planowali zadania projektowe, szukali ciekawych inicjatyw i realizowali je w ramach cyklu działań poświęconych rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości.

Jak rozpocząć rozmowę o niepodległości?

Zgodnie z założeniami projektu Akademia Obywatelska 1918 nasze szkolne refleksje o niepodległości rozpoczęliśmy od sprawdzenia wiedzy na temat wydarzeń związanych z odzyskaniem niepodległości i oczekiwań wobec form świętowania. Uczniowie opracowali i przeprowadzili ankiety wśród społeczności szkolnej i lokalnej. Refleksja nad ich wynikami była dobrym startem do planowania dalszych działań związanych z całorocznym celebrowaniem odzyskania niepodległości.

Podręcznik, Internet czy może żywy świadek historii?

Uczniowie naszej szkoły mieli okazję przekonać się, o ile ciekawiej brzmi historia Polski i Polaków opowiedziana z perspektywy naocznego świadka wydarzeń z przeszłości. Odległe wydarzenia historyczne dotyczące walki o niepodległość z oczywistych względów nie dają możliwości spotkania osób, które w nich uczestniczyły. Jednak wydarzenia z okresu II wojny światowej nadal pozwalają na spotkanie z ich bezpośrednimi uczestnikami. Dzięki inicjatywie jednej z nauczycielek do szkoły zaproszono pana Daniela Nowakowskiego ze Świątokrzyskiego Związku „Solidarność” Polskich Kombatantów i byłego działacza Armii Krajowej w czasie II wojny światowej, który w ciekawy i żywiłowy sposób przybliżył społeczności szkolnej wydarzenia wojenne dotyczące najbliższej uczniom okolicy, co wywarło na społeczności szkolnej duże wrażenie.

Jak ciekawie uczyć o historii?

Udział w projekcie Akademia Obywatelska 1918 daje możliwość niekonwencjonalnego uczenia się i nauczania o niepodległości. Z pewnością na długo w pamięci uczniów i nauczycieli zostanie konferencja „Inspiracje obywatelskie – bohaterowie polskiej niepodległości”, która pokazała, że mówienie o historii wcale nie musi być nudną prelekcją. Można być patriotą poprzez uprawianie sportu i promowanie kultury swojego kraju poza jego granicami, wsiąść na rower i odwiedzić miejsca związane z historią, dokonać rekonstrukcji zdarzeń historycznych. To krótkie spotkanie pokazało, że każdy pomysł jest dobry. Dość szybko okazało się, że zdobyta wiedza na temat uczenia o historii wkrótce może być przetestowana w praktyce – młodzież z SP w Mokrsku Dolnym uczestniczyła w warsztatach historycznych w Jędrzejowie, gdzie mogła poznać życie polskiej szlachty w realiach XVII wieku. Uczniowie na własne

oczy zobaczyli wnętrze i wyposażenie szlacheckiego dworku, odzież, meble, broń. Wszystkiego właściwie mogli dotknąć, a nawet skosztować.

A może by tak przejrzeć całą historię Polski – od początku naszej państwowości aż do chwili obecnej?

Realizacji takiego działania podjęły się szkoły położone w gminie Sobków. W czerwcu w Szkole Podstawowej w Sokołowie Dolnym odbył się piknik patriotyczny pod hasłem „Dzieci dla Niepodległej”. Zarówno gminne szkoły podstawowe, jak i gimnazja – reprezentowane przez kilkusobowe grupy uczniów – przygotowały krótkie scenki dotyczące najważniejszych wydarzeń z historii Polski. Zobaczyliśmy zarówno królów, jak i wybitnych dowódców wojennych, usłyszeliśmy legendy i fakty historyczne. Całość wystąpienia obejrzała lokalna społeczność.

Czy można cofnąć czas i zobaczyć obecnie istniejące miejsca w dawnej odsłonie?

Uczniowie SP w Mokrsku Dolnym wraz z opiekunem przez cały poprzedni rok szkolny przeglądali domowe zbiory fotografii w poszukiwaniu zdjęć ze swoich miejscowości. Dzięki zachęcaniu uczniów do poszukiwań powstała galeria, która pokazuje okolice sprzed wielu lat – a przy okazji kolekcjonowania fotografii pojawił się kolejny pomysł, by zebrać najciekawsze wspomnienia mieszkańców dotyczące naszych miejscowości. W najbliższym czasie stworzymy galerię przeszłości naszej małej ojczyzny, a jeśli będzie ku temu szansa, zaprosimy również osoby, które w formie „żywej” biblioteki opowiedzą o wydarzeniach i miejscach przedstawionych na fotografiach.

Jak ciekawie i kreatywnie świętować niepodległość?

Inicjatyw możliwych do zrealizowania jest wiele – stawiamy przede wszystkim na kreatywność i indywidualne podejście do tematu, które będzie bliskie uczniom w różnym wieku i pozwoli na jak najszerze zaangażowanie społeczności lokalnej. W październiku lub listopadzie po raz kolejny planujemy spojrzeć na niepodległość z różnych perspektyw. Szkołę podzielimy na kilka sektorów – w jednym z nich zorganizujemy wystawę starych fotografii połączoną z „żywą” biblioteką osób, które mieszkają w okolicy i mają wiele do powiedzenia na temat przeszłości. Kolejne pomieszczenie służyć będzie wystawie prac plastycznych, przygotowanych przed wydarzeniem. Stworzymy tam również kącik dla najmłodszych plastyków i ich rodziców, którzy będą mieli okazję do wykonania pracy podczas spotkania. Będzie też miejsce na kwizy z nagrodami sprawdzające wiedzę o wydarzeniach historycznych. W planach jest również kącik kulinarny, w którym rodzice i przedstawiciele lokalnej społeczności będą dzielić się przepisami i radami na temat przygotowania polskich specjałów oraz częstować potrawami, zwłaszcza typowymi dla naszej miejscowości. Dla osób o zainteresowaniach muzycznych powstanie sala do wykonywania pieśni patriotycznych. Na podsumowanie naszego spotkania zrobimy zdjęcie, na którym nauczyciele, uczniowie, rodziny uczniów i społeczność lokalna w dość nietypowy sposób wyrażą raz jeszcze swój patriotyzm i radość ze wspólnego świętowania.

Paulina Chatys
Renata Sikora
Piotr Zimoch

Warsztaty historyczne w dworcu szlacheckim w Jędrzejowie

Udana współpraca z rodzicami i lokalną społecznością przy świętowaniu niepodległości – krok po kroku

Czy wystarczy zachęcać rodziców naszych uczniów, partnerów szkoły i mieszkańców okolicy do wspólnego świętowania niepodległości? Czy może należałoby ich stanowczo włączyć w zaplanowane działania? Często bowiem proponujemy rodzicom wspólne przedsięwzięcia, chociażby przygotowanie wycieczki klasowej, a jednak mamy wrażenie, że pewna ich grupa unika zaangażowania się w cokolwiek. Trudno też do realizacji zadań inicjowanych przez szkołę zachęcić społeczność lokalną. Chcielibyśmy, aby ten opór i bierność ustąpiły zaangażowaniu i chęci współpracy. Jak to zrobić? Obchody 100. rocznicy odzyskania niepodległości wydają się być dobrym momentem, by pokazać, że szkoła powinna łączyć lokalną społeczność. W końcu wszystkim nam przyswiecają podobne cele.

Krok 1 – (Współ)inicjujemy!

W tygodniowym rozkładzie szkolnych zajęć trudno znaleźć miejsce i okazję na częste spotkania z rodzicami naszych uczniów i mieszkańcami miejscowości, w której mieści się szkoła. Czasem jednak zaprasza się rodziców, dziadków i społeczność lokalną, by przedstawić im efekty pracy uczniów. Owszem pojawiają się, ale w większości jako bierni odbiorcy imprezy.

Przy organizacji większych wydarzeń dobrze by było to zmienić i włączyć społeczność lokalną już na etapie tworzenia pomysłu na zorganizowanie uroczystości – warto pytać, zebrać od ludzi informacje, dowiedzieć się, co mogą od siebie zaoferować. Nawet jeśli mamy gotowy, i jak się nam wydaje, idealny pomysł, czasem świeże spojrzenie osób z zewnątrz pomoże go dostosować do oczekiwań ogółu i w ten sposób uczyni go bardziej at-

rakcyjnym. Co więcej, jeśli już w fazie wstępnej włączymy społeczność lokalną do działań, poczuje się ona ich współinicjatorem i będzie nam towarzyszyć przez resztę działań. Nie należy też zapominać, że my, jako szkoła, mamy ograniczone możliwości zarówno finansowe, jak i kadrowe – społeczność lokalna może więc podsunąć pomysły, jak pokonać te trudności.

Krok 2 – Delegujemy!

Spróbujmy odejść od przekonania, że „ja to zrobię sam, bo mnie to wyjdzie najlepiej”. Delegujemy zadania na rodziców, zbadajmy, kto może coś ciekawego wnieść do realizacji zadania. Dla osób spoza szkoły może to być doskonała szansa na pokazanie swoich umiejętności, a dla nauczyciela cenna pomoc w dziedzinie, w której akurat nie czuje się najmocniej. Poczucie sprawczości wśród zaangażowanych osób zwiększy przekonanie o wspólnym celu i przełoży się na udaną współpracę.

Krok 3 – Współpracujemy!

Zorganizowanie dużego wydarzenia, jakim z pewnością będzie impreza o charakterze patriotycznym, wymaga systematycznej i efektywnej współpracy. Przystępujemy do niej na równej linii – nauczyciele i społeczność lokalna i staramy się wzajemnie uzupełniać. Ważne jest też rozmawianie o problemach i nieścisłościach, gdyż wszelkie niewyjaśnione kwestie mogą zniszczyć nawet najlepszą inicjatywę. A co można zaproponować rodzicom i mieszkańcom naszej okolicy? Pomysłów jest wiele – zależą one od tego, co osoby te mają do zaoferowania i w jakich obszarach chcą się włączyć do współpracy. Z pewnością mogą być pomocni przy tworzeniu dekoracji, zadbać

o oprawę muzyczną, przygotować potrawy regionalne, a także poprowadzić różne zajęcia dla osób biorących udział w wydarzeniu.

Krok 4 – Wspólnie cieszymy się z sukcesu!

Ostatnie minuty wydarzenia to nie koniec współpracy – po zakończeniu działania warto poświęcić chwilę na refleksję. Przede wszystkim podziękujemy wszystkim zaangażowanym, docermy inicjatywy i pomysły. Dobrze jest zwrócić uwagę nawet na małe sukcesy, odwołać się do pozytywnych cech i umiejętności osób współpracujących przy realizacji przedsięwzięcia. Jeśli będzie możliwość, obejrzymy wspólnie nagrania lub zdjęcia z realizacji wydarzenia. To pozwoli odpocząć i w przyjemnej atmosferze zakończyć pewien etap pracy.

Nowoczesna szkoła otwiera przed nami wiele nowych możliwości w zakresie współpracy i kontaktów z rodzicami naszych uczniów oraz członkami społeczności lokalnej. Otwiera, ale i stawia wymagania. Zachęcamy partnerów naszej placówki do współtworzenia szkoły na miarę XXI wieku, okazujemy życzliwe zainteresowanie, co mówią i wspieramy ich w działaniu. Chwalmy i wyrażamy zrozumienie dla zaangażowania rodziców w sprawę nie tylko swojego dziecka, ale i całej społeczności szkolnej. Włączamy ich, o ile to tylko możliwe, w procesy podejmowania decyzji związanych ze szkołą, a w końcu to oni zaczną przejmować inicjatywę.

Paulina Chatys

Piotr Zimoch

Szkoła Podstawowa

w Zespole Placówek Oświatowych w Mokrsku Dolnym

Spotkanie uczniów z byłym działaczem Armii Krajowej – Danielem Nowakowskim

Co wiemy o niepodległości?

– o ankietach w ramach projektu Akademia Obywatelska 1918

Każdy szkolny projekt, wszelkie działanie wykraczające poza podstawę programową, są szansą dla uczniów na poszerzenie swoich kompetencji i zyskanie wiedzy, dość często niedostępnej w szkolnych podręcznikach. W 2018 roku dużo mówimy na temat Polski i jej zawilej historii. Z oczywistych względów tematyka niepodległościowa pojawia się w czasie różnych zajęć, nie tylko szkolnych. I choć akademie o charakterze patriotycznym z okazji świąt państwowych stanowią nieprzerwanie od wielu lat jeden z kluczowych elementów grafiku szkolnych uroczystości, to w obliczu tak ważnego wydarzenia, jakim jest 100. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości, wielu nauczycieli chce pójść krok do przodu i przełamać schemat powtarzających się co rok uroczystości.

Możliwość taką stwarza udział w projekcie Akademia Obywatelska 1918. Projekt ten to kompilacja różnych działań, które pozwalają spojrzeć na niepodległość i patriotyzm z różnych poziomów i perspektyw. Społeczność Szkoły Podstawowej w Mokrsku Dolnym, położonym w powiecie jędrzejowskim, z entuzjazmem przystąpiła do projektu. Placówka od początku swego istnienia propaguje miłość i szacunek do kraju, kultury i tradycji narodu polskiego.

Jednym z ciekawszych zadań do wykonania w początkowej fazie projektu było przeprowadzenie ankiety wśród uczniów, ich rodziców i mieszkańców lokalnej społeczności. Chęć odpowiedzi na proste z pozoru pytania – najpierw te sprawdzające wiedzę historyczną na temat wydarzeń związanych z odzyskaniem niepodległości, a następnie te dotyczące organizacji imprez i wydarzeń upamiętniających ten fakt – stała się pretekstem do refleksji nad trudną historią Polski. Okazało się jednocześnie, że rozmowa na te tematy nawet z osobami bliskimi nie jest łatwa, gdyż o Polsce i niepodległości w domach sporadycznie się rozmawia.

Przeprowadzenie ankiet w szkole wśród społeczności uczniowskiej wywołało potrzebę zastanowienia się nad poszczególnymi pytaniami, dyskusji z nauczycielami, którzy pomogli w przeprowadzeniu ankiety. Dużym wyzwaniem dla uczniów było wyjście poza mury szkoły – odwiedzili wiele domów w swojej okolicy, prosili o rozmowę osoby spotykane na drodze. Dla ankietujących zaskoczeniem był fakt, że sporo osób nie było chętnych do rozmowy o niepodległości. Niekiedy powodem był brak czasu, innych zniechęcała informacja o tym, że wyniki ankiety są częścią projektu. Jednak znalazła się grupa osób, która chciała rozmawiać z uczniami i była zainteresowana dyskusją na temat niepodległości. Kilka spotkanych osób za-

sugerowało, że szkoły powinny częściej podejmować inicjatywy, które pozwalają uczniom pracować samodzielnie w terenie, gdyż oprócz wiedzy z danej tematyki zdobywają oni też umiejętności nawiązywania kontaktu z nieznanymi osobami, prowadzenia rozmowy oraz wykonania działań bez pomocy nauczyciela.

Analiza ankiet była kolejnym nowym doświadczeniem dla uczniów. Po jej przeprowadzeniu stanęło przed nimi kolejne zadanie polegające na podsumowaniu zdobytych informacji. Uczniowie sami podzielili się na zespoły, a po tygodniu pracy dostarczyli wyniki i, co ciekawe, sami opatrzyli je wnioskami. Nie pomylili się w przypuszczeniach, że odpowiedzi na pytania o to, którą rocznicę odzyskania niepodległości obchodzimy w tym roku lub ile lat Polska była pod zaborami będą prawie stuprocentowo poprawne. Jednak już odpowiedź na pytanie na temat tego, z czego słyną Polacy poza granicami naszego kraju, było małym zaskoczeniem dla ankietujących, gdyż uczniowie definitywnie wskazali na zawiłą historię Polski, natomiast społeczność lokalna na pierwszym miejscu umieściła słynną polską gościnność. W kolejnym pytaniu dotyczącym osób kojarzonych z walką o niepodległość bezapelacyjnie wśród wszystkich grup ankietowanych zwyciężył Józef Piłsudski. Zdecydowana większość respondentów stwierdziła, że nie chciałaby być obywatelami innego państwa i że odczuwa dumę z tego, że jest Polakami. Rozumienie patriotyzmu w obu grupach opierało się na szacunku dla symboli narodowych, celebrowania świąt państwowych oraz dbałości o zabytki. Z kolei w pytaniu o formę obchodzenia uroczystości patriotycznych zarówno uczniowie, jak i społeczność lokalna wskazali rekonstrukcje historyczne – dla przeciwwagi apele i biegi były najmniej atrakcyjne.

Przeprowadzenie ankiety na temat niepodległości wśród mieszkańców to duże wyzwanie dla uczniów

Osoby zaangażowane w przygotowanie, przeprowadzenie i analizę wyników ankiety zdobyły szereg umiejętności, które wykorzystać można w różnych, również pozaszkolnych sytuacjach. Wiele osób biorących udział w ankiecie chwaliło inicjatywę i podkreślało jej znaczenie dla ogólnej refleksji. Ankietery zdziwieni byli niejednokrotnie, jak silne emocje w mieszkańcach okolicy wywołują wspomnienia ważnych dla Polaków momentów i generalnie dyskusja o niepodległości. Przeprowadzenie ankiety stało się okazją do rozmowy o Polsce, do zastanowienia się nad ostatnimi stuleciami jej historii. Analiza wyników i wyciągnięte wnioski są nadal pretekstem do dialogu o naszej ojczyźnie, o jej bolesnej przeszłości, ale i przyszłości, która w tak dużym stopniu zależy od nas. Realizację tych kolejnych prospołecznych i proobywatelskich inicjatyw efektywnie wspiera projekt Akademia Obywatelska 1918.

Paulina Chatys
Piotr Zimoch

Szkoła Podstawowa
w Zespole Placówek Oświatowych w Mokrsku Dolnym

Małymi krokami do wielkiej miłości Ojczyzny

Szkoła Podstawowa nr 4 jest niewielką placówką liczącą nieco ponad 70 uczniów i tworzącą wraz z Przedszkolem nr 2 Zespół Szkół Publicznych nr 4. Leży na obrzeżach Skarżyska-Kamiennej w malowniczo położonym osiedlu Książęce. Mieszkańcy szczerzą się swoją bogatą historią i pielęgnują pamięć o lokalnych bohaterach. Naturalne wydaje się więc to, że szkoła, obok innych priorytetów, postawiła sobie także za cel wychowanie patriotyczne.

Jego założenia wynikają z przekonania, że najłatwiej poznawać historię własnego narodu i kraju przez pryzmat małej ojczyzny oraz z przeświadczenia, że patriotyzm to nie tylko wielkie uroczystości z udziałem ważnych osób, ale także, a może przede wszystkim, okruciny niewielkich z pozoru działań, które prowadzone konsekwentnie zaszczipia uczniom właściwe postawy. Te dwa filary znalazły swoje odbicie w nazwie programu, który przybrał tytuł „Małymi krokami do wielkiej miłości Ojczyzny”. A teraz już czas na krótki spacer śladami uczniów Szkoły Podstawowej nr 4.

Każdego roku we wrześniu uczniowie wraz z wychowawcami zbierają się przed Dębem Katyńskim zasadzonym przy szkole, by upamiętnić zamordowanego w Twerze aspiranta policji ze Skarżyska-

Kamiennej pana Edwarda Cioka. Poranek patriotyczny jest okazją do odśpiewania hymnu, zapalenia zniczy i wysłuchania opowieści o zbrodniach popełnionych na Polakach przez Rosjan i Niemców. Staje się także przyczynkiem do dyskusji w klasach na temat II wojny światowej.

Październik to miesiąc, w którym uczniowie udają się na rajdy piesze i rowerowe tzw. partyzanckim szlakiem. Ich celem jest Wojenny Cmentarz Partyzancki Żołnierzy AK w pobliskim lesie na Skarbowej Górze. Powstał on w sierpniu 1943 roku, po tym, jak pięciu żołnierzy AK z oddziału „Ponurego” wpadło w zasadzkę i stoczyło walkę z żandarmerią niemiecką. Poległych pochowano z honorami w gęstwinie młodnika, w którym wieczny spoczynek znalazło wkrótce 35 partyzantów. Uczniowie co roku porządkują groby, składają znicze, słuchają opowieści swoich nauczycieli oraz gawęd zaproszonych gości. Warto w tym miejscu podkreślić, że opieka nad cmentarzem była zawsze stałym elementem pracy nauczycieli szkoły w Książęcym, mimo że po zakończeniu II wojny światowej taka działalność była uznawana za niepoprawną politycznie. Dwa razy w roku na cmentarzu odprowadzane są msze za ofiary wojen i totalitaryzmów, w których uczestniczą przedstawiciele szkoły wraz ze sztandarem.

Sztandar szkoły jest również zawsze obecny na uroczystościach miejskich z okazji odzyskania przez Polskę niepodległości oraz na szkolnych apelach, które pieśnią, wzruszającą poezją i inscenizacją upamiętniają ważne w dziejach Polski wydarzenia. Szkoła przybiera wtedy odświętny wygląd i tonie w barwach biało-czerwonych, a uczniowie ozdabiają ubrania własnoręcznie wykonanymi kotylionami. Tradycją szkoły jest także udział uczniów w organizowanym przez władze miasta Skarżyskim Przeglądzie Pieśni Patriotycznej pt. „Z pieśnią do Niepodległej”.

Nauczyciele starają się przybliżyć uczniom historię w atrakcyjny sposób, dlatego organizują różnorakie konkursy i gry dydaktyczne. Świąteczną okazją do przeprowadzenia konkursu stały się dwie ważne daty w 2017 roku. Było to 200-lecie śmierci Tadeusza Kościuszki oraz 150-lecie urodzin Józefa Piłsudskiego. Konkurs został zatytułowany „Od Naczelnika do Naczelnika” i przybliżył uczniom wiedzę dotyczącą tych ważnych postaci. Najbardziej wytrwałych i cierpliwych przyciągnął konkurs na ułożenie puzzli z wizerunkiem Marszałka Józefa Piłsudskiego. Najstarsi uczniowie szkoły wzięli udział w ciekawym projekcie związanym z obchodami Narodowego Dnia Wyklętych. Obejrzelili film dokumentalny „Czy warto było tak żyć?”, a następnie w tzw. pokoju tajemnic wyszukiwali dokumenty i materiały związane z życiem Stanisława Sojczyńskiego „Warszyca”. Zaś dzieci z klas młodszych rywalizowały w pięknym czytaniu opowiadań z książeczki „Mam gen wolności”. Dużą popularnością cieszą się wśród uczniów gry planszowe dotyczące historii, wydawane nakładem IPN. Szczególnie chętnie sięgają po grę pt. „Pamięć 39”, ponieważ można w nią grać także online.

Obecnie szkoła realizuje zadania w ramach projektu przygotowanego przez ŚCDN Akademia Obywatelska 1918. Odnotowano już pierwszy sukces – uczennica klasy VII zdobyła wyróżnienie w kategorii logo.

Wymienione działania stanowią niewielki wycinek pracy szkoły na rzecz wychowania patriotycznego i być może ktoś powie: „To przecież wszystko takie zwyczajne”. Pewnie tak jest, ale właśnie dlatego, że jest zwyczajne, staje się dla uczniów czymś naturalnym, co zapada głęboko nie tylko w umysł, ale także serca. A przecież o to chodzi!

Czesława Czerwiak

Najmłodszy uczniowie sprawują opiekę nad Wojennym Cmentarzem Partyzanckim Żołnierzy AK

„Rodzina w 100-lecie niepodległości”

– spotkania na 100-lecie odzyskania niepodległości w Szkole Podstawowej im. Jana Kochanowskiego w Chęcinach

Powrót do wspomnień zapisanych w starych kronikach szkoły

Rok 2018 jest wyjątkową datą na kartach historii naszego kraju. Społeczność Szkoły Podstawowej im. Jana Kochanowskiego w Chęcinach przystąpiła do uczczenia 100 rocznicy odzyskania niepodległości. W dniach od 14 maja do 18 maja 2018 r. przygotowano i przeprowadzono cykl spotkań dla społeczności szkolnej oraz mieszkańców miasta i gminy Chęciny pod wspólnym hasłem „Rodzina w 100-lecie niepodległości”. W projekcie wykorzystano potencjał historyczny Chęcin i jego mieszkańców.

„Rodzina w aspekcie historycznym” to temat przewodni pierwszego dnia. Spotkanie zatytułowane „Jaka była dawna szkoła w Chęcinach?” odbyło się na sali gimnastycznej, wypełnionej plakatami drzew genealogicznych rodzin uczniów szkoły. Wzięli w nim udział byli i obecni nauczyciele, pracownicy szkoły, studenci Chęcińskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku, rodzice oraz uczniowie. Uczestnicy mogli obejrzeć zachowane w szkole stare kroniki. Tak się szczęśliwie składa, że ogromna część pracowników szkoły to jej absolwenci. Poszukiwaniom informacji o sobie, rodzicach, dziadkach nie było końca. Jak się okazało, sporo osób to postacie zasłużone dla Ojczyzny. Wszyscy zgodnie stwierdzili, że kroniki szkolne mają swój czar. O swoich doświadczeniach opowiadała p. Henryka Gruszka, była dyrektor szkoły w Chęcinach.

Inna grupa uczniów uczestniczyła w lekcji „Miniwykład prawnika na temat pokrewieństwa i powinowactwa oraz innych aspektów prawnych” z mecenasa Justyną Jas-Ciepluch. Były to zajęcia poświęcone aspektom prawnym w życiu rodziny w społeczności lokalnej. Starsza młodzież uczest-

niczyła w debacie „Niepodległość = wolność, ale jaka?”, zorganizowanej przez Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży z Kielc.

Drugiego dnia przygotowano zajęcia „Rodzinne wędrówki dawniej i dziś – po co nam wiedza geograficzna o regionie i o Polsce”. Na początek odbyło się spotkanie z przewodnikiem wycieczek Andrzejem Kadłubkiem pod hasłem „Warunki geograficzne naszego regionu są najlepsze dla wypoczynku i rozwijania tradycji”. Przewodnik barwnie opowiadał o walorach przyrodniczych i bogatej przeszłości historycznej regionu chęcińskiego i walkach o odzyskanie niepodległości. Uczniowie wraz z rodzicami i zaproszonymi gośćmi uczestniczyli także w spotkaniu z miłośnikami geografii oraz członkami Szkolnego Koła Turystyczno-Geograficznego, którego tematem przewodnim były „Wycieczki rodzinne dawniej i dziś”. Tematyce związanej z poznaniem regionu poświęcone były zajęcia ze Szkółką Kolarską na temat „Co warto wiedzieć przed wycieczką rowerową po własnym regionie?”. Na zakończenie drugiego dnia uczestnicy brali udział w grze „Podchody integracyjne – w poszukiwaniu ukrytych skarbów w Chęcinach”.

Dzień trzeci poświęcony był rodzinie i sposobom spędzania wspólnie czasu wolnego – „Rodzina i czas wolny”. Zorganizowano panele dyskusyjne na temat „Jak rozumiem czas wolny – co z tą aktywnością?” oraz debatę oksfordzką na temat konstruktywnych i niekonstruktywnych sposobów spędzania czasu wolnego. „W co grali nasi dziadkowie?” – to tytuł spotkania z mieszkańcem Chęcin p. Danielem Florkiewiczem. Gość barwnie opowiadał o swoich czasach, po czym nastąpił pokaz daw-

nych gier i zabaw, np. gry w kapsle, w gumę, w klasy, w klipa, „pogrzebacz i fajerka”, prowadzenie koła od roweru za pomocą patyka, zabaw na trzepaku itp. Stare zabawy wzbudziły zainteresowanie młodego pokolenia. Uczestnicy mogli także zagrać w gry planszowe. W tym dniu odbyło się także spotkanie z państwem Stawskimi, rodzicami uczniów, zatytułowane „Historie rodzinnych pasji”. Dzień zamykało spotkanie ze specjalistą do spraw uzależnień Poradni Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień Stowarzyszenia MONAR Markiem Sochackim pt. „Jak zmarnować czas?”.

Czwartego dnia odbyły się spotkania pod hasłem „Rodzina przekazuje i rozwija pasje i talenty – dawniej i dziś”. O swoich doświadczeniach związanych z wychodzeniem z nałogu i pozytywnych zmianach w relacjach rodzinnych i zawodowych opowiedzieli pacjenci Ośrodka Leczenia Uzależnień San Damiano w Chęcinach, będący pod opieką o. Pawła Chmury.

Wspomnieniami z okresu nauki w roku szkolnym 1961–1962 podzieliła się p. Janina Piłat, z domu Atlas, która opowiedziała także o swoim kuzynie, pierwszym legionście oddziału Piłsudskiego z gminy Chęciny i jego żołnierskiej doli. Uczestnicy spotkania wzięli również udział w Teatralnym Warsztacie Profilaktycznym – pantomimie „Za późno”. W czasie spotkań z cyklu „Historie rodzinnych pasji” o swoim hobby związanym z modelarstwem opowiadali Adrian Daleszak i Piotr Gołacki, prezentując niezwykle modele samolotów należące do Klubu Modelarstwa Sportowego w Kielcach. Przy dźwiękach perkusji i gitar p. Ewa Zatora wystąpiła z synami Mateuszem i Krzysztofem i opowiedziała, jak zarazić się pasją muzyczną. Z kolei mama uczennicy Oliwii Petelickiej opowiadała, jak poradzić sobie z córką trenującą piłkę nożną.

Ostatni dzień poświęcony był ochronie środowiska „Jak dbano o Ziemię dawniej i dziś – ekologiczne nawyki w rodzinie”. Anna Pakuła i Anna Wrzosekiewicz z Centrum Szkoleń i Doradztwa w Kielcach poprowadziły zajęcia z przedsiębiorczości zatytułowane „Czemu służy gospodarowanie budżetem w rodzinie?”. Spotkaniom towarzyszyły wystawy kolekcjonerskie „Gdzie ma początek nasze hobby?”. Wśród kolekcji zaprezentowanych przez nauczycieli i uczniów były kubki z różnych stron świata, długopisy firmowe itp.

Całe wydarzenie zwieńczył piknik rodzinny „Rodzina w 100-lecie niepodległości – na imieninach u naszego patrona Jana Kochanowskiego”. Wszyscy uczestnicy spotkań nie kryli radości i satysfakcji z udziału w tym wydarzeniu, które na stałe wpisze się w kalendarz uroczystości szkolnych.

Grażyna Barwinek

Obchody 100-lecia odzyskania niepodległości w Szkole Podstawowej im. Janusza Korczaka w Górnio

W roku obchodów 100-lecia odzyskania niepodległości szczególną wagą obdarzane są takie elementy programu wychowawczo-profilaktycznego, które służą kształtowaniu postaw szacunku dla historii własnego narodu, jak również naszego dziedzictwa kulturowego.

W Szkole Podstawowej im. Janusza Korczaka w Górnio budowanie zainteresowania historią wiąże się z kultywowaniem tradycji lokalnych bohaterów historycznych. Ważnym aspektem propagowania postaw patriotycznych jest wybór patronów: Janusza Korczaka dla Szkoły Podstawowej w Górnio oraz rotmistrza Witolda Pileckiego dla Gimnazjum w Górnio. Stałym elementem pracy szkoły są zajęcia w Ośrodku Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej czy też w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia”. Niezatarzta wizyta w szkole syna rotmistrza Witolda Pileckiego – Andrzeja Pileckiego. Jego wspomnienia o ojcu nie tylko wzbogaciły wiedzę o patronie, ale również stanowiły swoistą lekcję historii. Szczególnym doświadczeniem stał się udział reprezentacji szkoły w cyklicznych, ogólnopolskich zlotach szkół noszących imię rtm. Witolda Pileckiego.

Istotnym elementem wychowania patriotycznego są tradycje obchodów świąt narodowych, rocznic historycznych. Nie tylko przypominają o ważnych dla naszego narodu wydarzeniach czy postaciach, uczą także szacunku dla hymnu państwowego, barw narodowych czy sztandaru szkoły. Są również okazją do podkreślenia rangi lokalnych, często tragicznych wydarzeń historycznych. Pamięć o nich jest wciąż żywa i kultywowana przez uczniów szkoły. Przykładem jest otoczenie przez młodzież opieką, położonego nieopodal szkoły, pomnika upamiętniającego rozstrzelanie w dniu 5 sierpnia 1944 roku mieszkańców Górna, Krajna oraz Daleszyc. Uroczystości rocznicowe, składanie kwiatów, zapalanie zniczy to ważne akcenty obchodów wydarzeń patriotycznych w szkole.

Obok uroczystości związanych ze Świętem Niepodległości, Świętem Konstytucji 3 Maja, na stałe do kalendarza szkolnego wpisał się Narodowy

Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych (m.in. w 2017 r. uczniowie gimnazjum przygotowali program artystyczny w ramach obchodów tego święta w Wojewódzkim Domu Kultury w Kielcach).

Ważnym elementem kształtowania postaw patriotycznych jest budowanie i rozwijanie zainteresowania przeszłością związaną ze środowiskiem lokalnym, jego kulturą, sztuką, obyczajami czy gwarą. Z tą tematyką związana jest działalność dziecięcego zespołu „Górne Nutki”. Zespół kultywuje obrzędy, tańce, przyśpiewki ludowe nierozwalnie związane z historią naszej małej ojczyzny. Przywołuje folklor świętokrzyski, stroje ludowe naszego regionu, często już zapomniane, szczególnie przez młodszych odbiorców.

Atrakcyjnym dla uczniów sposobem na propagowanie wiedzy na temat naszej Ojczyzny są konkursy szkolne. Ogromnym zainteresowaniem cieszyły się konkursy plastyczne (na plakat „Barwy narodowe”, „Sto lat niepodległości”), recytatorski („Piękna nasza Polska cała”) czy też konkurs, w którym uczniowie mieli ułożyć krzyżówkę, której hasła były związane z odzyskaniem przez Polskę niepodległości. Zaprezentowanie i podsumowanie

konkursów na uroczystości święta patrona szkoły podniosło ich rangę. Uczestnicy otrzymali nagrody książkowe, a efekty prac plastycznych są prezentowane na forum szkoły.

Obchody 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę stanowią inspirację do wzbogacania już realizowanych działań patriotycznych. Kultywowanie tradycji związanych z patronami, angażowanie społeczności lokalnej do gromadzenia eksponatów związanych z odzyskaniem niepodległości, wycieczki śladami patronów (Janusza Korczaka, rtm. Witolda Pileckiego), konkurs fotograficzny „Portret z historią w tle”, spotkanie z p. Zofią Pilecką-Optulowicz, córką Witolda Pileckiego, w dawnym Areszcie Śledczym przy ulicy Rakowieckiej w Warszawie, planowane obchody stulecia istnienia szkoły, współpraca z Muzeum Dialogu Kultur czy też Muzeum Narodowym w Kielcach – to tylko przykłady zamierzeń związanych z tym szczególnym okresem. Finałem będzie uroczystość podsumowująca działania szkoły planowana na listopad 2018 roku.

**Hanna Pióro
Stanisław Niestój**

Uroczystości szkolne związane ze Świętem Niepodległości

Akademia Obywatelska 1918

w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Skorzeszycach

Akademia Obywatelska 1918 to projekt skierowany do szkół promujący wychowanie patriotyczne i obywatelskie, w ramach którego podjęto różnorodne inicjatywy upamiętniające 100. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Nasza szkoła zaangażowała się w przedsięwzięcie, które współrealizowały Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach i Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego.

Projekt jest jedną z najbardziej wymagających i zarazem wysoce satysfakcjonującą metodą pracy z uczniem. Pozwala na wszechstronny rozwój kompetencji i stwarza okazję do wykazania się kreatywnością. Poniżej zaprezentujemy działania, które zrealizowaliśmy w ramach Akademii Obywatelskiej 1918, a także korzyści z nich płynące.

Flaga dla Niepodległej – uczniowie z pomocą pań z Koła Gospodyń Wiejskich haftują flagę Polski

Wśród najważniejszych inicjatyw znalazły się wystawy prac uczniów klasy I i V pt. „Kocham i szanuję moje symbole narodowe. Godło – moja chluba” oraz kl. IV–VII pt. „Mój bohater narodowy”. Uczniowie klasy I przygotowali projekty godła w dowolnej technice (dominowały wyklejanki i origami), a klasa V wyhaftowała flagę Polski przy pomocy pań z Koła Gospodyń Wiejskich w Skorzeszycach. W przypadku tematu dotyczącego bohaterów narodowych dominowały prace przedstawiające te postacie historyczne, które zdaniem uczniów najbardziej przyczyniły się do odzyskania niepodległości.

Projekt zakłada wykorzystanie różnych rodzajów inteligencji, dlatego też nie mogło zabraknąć działań dla dzieci uzdolnionych muzycznie i aktywnych ruchowo, m.in. Szkolnego Przeglądu Piosenek Patriotycznych „Patriotyczne śpiewanie”, układu choreograficznego na wrotkach „Dla Niepodległej” w wykonaniu kl. IV oraz nauki poloneza.

Niekonwencjonalnym działaniem było nagranie profesjonalnego wideoklipu, do którego podkładem muzycznym była melodia ludowa, a tekst nawiązywał do historii Polski. Piosenkę wykonały uczennice klas I i II. W filmie wykorzystano stroje ludowe, zaprzęg konny oraz drewnianą zabudowę wsi.

Ponadto uczniowie wypuścili 100 białoczerwonych balonów. W niebo poszybowały również białe gołębie. W działania zaangażowali się wójt gminy Górnio, sołtys Skorzeszyc oraz rodzice uczniów.

Pomyśleliśmy również o aktywizacji najmłodszych. Przedszkolaki wzięły udział w kulinarnych potyczkach pod hasłem „Smaczne – bo białoczerwone”. Dzieci przygotowały pod okiem nauczycielek potrawy w barwach narodowych, łącząc historię z profilaktyką zdrowotną. Uczniowie mogli również nauczyć się lub doskonalić grę w szachy w ramach akcji szkolnej „Patriotyczny Szach Mat”. Z kolei „Flaga dla Niepodległej” to zadanie nauczycieli, które polegało na uszyciu flagi Polski przy współudziale uczniów. Zorganizowaliśmy również spacer edukacyjny pod hasłem „Nasze miejsca pamięci narodowej”, w ramach którego uczniowie poznali historię najbliższej okolicy oraz uczestniczyli w spotkaniach z najstarszymi mieszkańcami Skorzeszyc.

Projekt Akademia Obywatelska 1918 miał na celu promocję zainteresowań i pasji uczniów oraz krzewienie poczucia tożsamości narodowej i kształtowanie nawyku pracy nad sobą. Przyczynił się do rozwoju i zacieśnienia więzi społecznych oraz relacji międzypokoleniowych w naszej lokalnej wspólnocie. Wspomagał kształtowanie w uczniach

postaw patriotycznych. Celem przeprowadzonych działań była nauka pieśni patriotycznych i legionowych oraz tańców narodowych, przypomnienie bohaterów narodowych. Nasze działania uwzględniały również takie aspekty, jak rozwój wrażliwości estetycznej czy poczucia rytmu. Nie do przecenienia jest współpraca z samorządem, sołtysiem, rodzicami oraz aktywizacja środowiska lokalnego i uczniów. Udział w projekcie przyczynił się do rozwoju inteligencji wielorakich, indywidualnego toku myślenia i rozbudzenia twórczych zdolności uczniów i przedszkolaków, a także zainteresowania dzieci historią odzyskania niepodległości i miejscami upamiętniającymi ważne wydarzenia historyczne w najbliższej okolicy.

To jednak nie wszystko. Dzięki wsparciu wójta gminy Górnio nasza szkoła wystąpiła z wnioskiem o wsparcie finansowe w ramach programu wieloletniego „Niepodległa”. Projekt Akademia Obywatelska 1918 wpłynął na rozwój kompetencji obywatelskich wśród uczniów. Działania naszej szkoły przyczyniły się do odpowiedniej celebracji tak ważnej daty, jaką jest 100. rocznica odzyskania niepodległości przez Polskę.

Grzegorz Szczepański
Joanna Białek
Magdalena Jaśkowska

Obchody stu lat niepodległości Polski w Zespole Placówek Oświatowych w Kijach

Jubileuszowy rok obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości w Zespole Placówek Oświatowych w Kijach był obchodzony na wiele sposobów. Ich inicjatorami byli nauczyciele historii Bogdan Skrobisz i Wiesława Zajac – phm., opiekunka 30 Drużyny Harcerskiej im. T. Kościuszki, oraz drużynowa Agata Kudasiwicz – nauczycielka matematyki. Zaplanowali oni szereg działań mających podkreślić znaczenie obchodów rocznicy. Jako hasło przewodnie wybrano słowa bł. ks. J. Popiełuszki: „Polak miłujący Boga i Ojczyznę powstanie z każdego poniżenia, bo zwykł klękać tylko przed Bogiem”, które umieszczono na płótnie przy wejściu do szkoły.

Na korytarzach widnieją wiele gazetek tematycznych związanych z rocznicą. Sfinalizowano powstanie izby pamięci w pracowni historycznej. Przeprowadzone zostało przez uczniów badanie sondażowe na temat stosunku Polaków do historii Polski, obchodzenia świąt państwowych oraz patriotyzmu. Uczniowie wykonali i zaprezentowali projekt edukacyjny pt. „Sto lat niepodległości Polski”. Zorganizowano także rozgrywki szachowe pod hasłem „Niepodległa 1918–2018”. Odbyło się również spotkanie z żołnierzem – uczestnikiem misji pokojowej, który mówił o wolności i niepodległości oraz umiłowaniu Ojczyzny. W murach szkolnych goszczono Annę Lewkowicz z Izraela, która

opowiadała o swoich przeżyciach z czasów II wojny światowej, gdy została uratowana przez polską rodzinę. W hołdzie partyzantom – bohaterom Ponidzia – sprawowana jest opieka nad grobem żołnierzy Batalionów Chłopskich na cmentarzu w Kijach.

Wśród konkursów należy wymienić: plastyczny na plakat promujący szkolne obchody 100-lecia odzyskania niepodległości, poezji patriotycznej „100-lecie odzyskania niepodległości”, który odbył się w Tygodniu Kultury Języka, test historyczny „Z dziejów Polski”.

Wśród uroczystości rocznicowych należy wymienić: apel szkolny z okazji 99 rocznicy odzyskania niepodległości, na którym harcerze złożyli przysiężenie wierności Bogu i Ojczyźnie, udział w obchodach gminnych i nabożeństwach za Ojczyznę, honorową wartę w miejscu pamięci i zapalenie zniczy, zapowiedź obchodów 100-lecia, przywiezienie i przekazanie Betlejemskiego Światła Pokoju mieszkańcom gminy i parafii Kije, kultywowanie tradycji małej ojczyzny – wigilia szkolna, harcerska i gminna, oddanie hołdu Żołnierzom Niezłomnym – występy, udział we mszy św., zaciągnięcie honorowej warty przy tablicy pamięci, udział w Korowodzie Niepodległości w Pińczowie pod patronatem wojewody, udział w uroczystościach

szkolnych i gminnych z okazji obchodów rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja, udział w widowisku ku czci Józefa Piłsudskiego – „Pożegnanie Komendanta”, przedstawienie na apelu pod hasłem „Tobie Ojczyzno” prezentacji multimedialnej „Ojcowie Niepodległości”, „Powstania narodów”, piękna recytacja „Reduty Ordona”.

Poza obchodami stacjonarnymi świętowano również w formie wycieczek: „Śladami wydarzeń historycznych i legend naszego regionu” – zwiedzanie Sanktuarium J. Piłsudskiego w Muzeum Narodowym w Kielcach, złożenie hołdu J. Piłsudskiemu przed jego pomnikiem, oglądanie spektaklu w Teatrze im. S. Żeromskiego w Kielcach, powstałego w oparciu o legendy świętokrzyskie pt. „Cyrograf”, „żywa” lekcja historii w Ośrodku Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej w Kielcach (J. Piłsudski, R. Dmowski) oraz zwiedzanie byłego więzienia, zwiedzanie wystawy „Ojcowie Niepodległości” na dziedzińcu Ministerstwa Edukacji Narodowej w Warszawie, Muzeum na Szucha, Muzeum Więzienia Pawiak, Muzeum Powstania Warszawskiego, Łazienek, Wilanowa, złożenie hołdu pod Grobem Nieznanego Żołnierza, wycieczka do Częstochowy – oglądanie największych pamiątek narodu polskiego przechowywanych w Skarbcu, wycieczka do Wadowic – śladami Wielkiego Polaka-Papieża, „Śladami naszych przodków” – zwiedzanie Muzeum im. Orła Białego w Skarżysku-Kamiennym, miejsca kultu religijnego w dolinie rzeki Kamienniej, zwiedzanie miejsc związanych z postaciami obrońców Ojczyzny, rajd na Grochowską poświęcony powstańcom styczniowym, „Wolna – Niepodległa” – biwak harcerski, piknik harcerski z pieśniami patriotycznymi, udział w pińczowskich uroczystościach poświęconych pamięci pomordowanych harcerzy podczas II wojny światowej.

W jubileuszowym roku, w hołdzie nieugiętym, walczącym przez wieki o wolną i niepodległą Ojczyznę, Bogdan Skrobisz podjął inicjatywę napisania książki pt. „Dzieje szkolnictwa w parafii Kije od XVI do XXI w.”. Harcerze 30 Drużyny Harcerskiej im. T. Kościuszki w Kijach realizują zadania brązowej odznaki „Jodla”. Na listopad 2018 roku zaplanowano debatę „Ojcowie Niepodległości” oraz posadzenie dębu pamięci na terenie szkoły. Inną inicjatywą jest posadzenie przez uczniów, we współpracy z nadleśnictwem, 100-u sosen na 100-lecie niepodległości.

Bogdan Skrobisz

Zwiedzanie wystawy „Ojcowie Niepodległości”
na dziedzińcu Ministerstwa Edukacji Narodowej w Warszawie

Inicjatywy lokalne Szkoły Podstawowej im. gen. bryg. Antoniego Hedy-Szarego w Radoszycach na 100-lecie niepodległości

Spotkanie z młodzieżą podczas wieczornicy „Z żołnierzem polskim przez wieki”

Realizacja projektu Akademia Obywatelska 1918 w Szkole Podstawowej im. gen. bryg. Antoniego Hedy-Szarego w Radoszycach zaktywizowała nie tylko środowisko szkolne, ale też całą lokalną społeczność, która mogła uczestniczyć w wielu działaniach upamiętniających 100. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Zależało nam, aby proponowane przez nas różnorodne inicjatywy nie tylko rozwijały kompetencje obywatelskie wśród uczniów, ale także kształtowały postawę szacunku dla historii własnego narodu oraz zachęcały do poznawania dziejów naszej małej ojczyzny i pielęgnowania pamięci o jej bohaterach.

Jak co roku w pierwszą niedzielę września nauczyciele oraz uczniowie naszej szkoły wzięli udział w uroczystościach upamiętniających ważne wydarzenie z naszej lokalnej historii – pacyfikację Radoszyc podczas II wojny światowej. Zgodnie ze szkolną tradycją 7 września świętowaliśmy rocznicę nadania szkole imienia generała brygady Antoniego Hedy-Szarego, legendy podziemnego państwa polskiego w Górach Świętokrzyskich, żołnierza niezłomnego, o którym pamięć przekazywana jest w naszym regionie z pokolenia na pokolenie. Uczniowie wykonywali plakaty oraz prezentowali wiersze poświęcone patronowi szkoły. Oddaliśmy również hołd bohaterom walk o niepodległość. Uczniowie, rodzice i przedstawiciele spo-

łeczności lokalnej mogli wziąć udział w ankiecie „Niepodległość – wolność – samorządność”.

29 października 2017 r. uroczystą mszą świętą w kościele w Radoszycach rozpoczęły się uroczystości upamiętniające pobyt majora Henryka Dobrzańskiego (pseudonim „Hubal”) i jego oddziału na terenie naszej gminy. Pod gajówką w miejscowości Zychy, gdzie podczas II wojny światowej stacjonował major Dobrzański, zgromadziła się liczna grupa mieszkańców, chcących uhonorować bohaterów. W uroczystościach brali udział nauczyciele i uczniowie naszej szkoły, którzy byli odpowiedzialni za część artystyczną. Z tej okazji w Szkole Podstawowej w Radoszycach odbył się Konkurs Wiedzy Historycznej o majorze Henryku Dobrzańskim „Hubalu”. Nauczyciele i uczniowie naszej szkoły byli również odpowiedzialni za oprawę artystyczną podczas uroczystych obchodów 99. rocznicy odzyskania niepodległości. Harcerze naszej szkoły wystawili wartę honorową przy Grobie Nieznanego Żołnierza.

Kolejną inicjatywą przygotowaną dla społeczności lokalnej, upamiętniającą 100. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości, było zorganizowanie wieczornicy pod hasłem „Z żołnierzem polskim przez wieki”. Wzięli w niej udział nauczyciele, uczniowie, rodzice oraz członkowie Grupy Rekonstrukcji Historycznych NSZ.

W ramach projektu Akademia Obywatelska 1918 zorganizowaliśmy również konkurs na pisanek patriotyczną oraz upowszechnialiśmy polskie tradycje wielkanocne. Uczniowie, harcerze, rodzice oraz członkowie Rady Parafialnej wspólnie wykonywali palmy w barwach narodowych i wypiekali wielkanocne tradycyjne ciasta. Podczas Święta Flagi harcerze wręczali mieszkańcom miejscowości biało-czerwone flagi, a z okazji Święta Konstytucji 3 Maja wykonywaliśmy kotyliony dla uczniów, przedstawicieli władz miejskich oraz dla społeczności lokalnej. Uczniowie Szkoły Podstawowej w Radoszycach wzięli udział w warsztatach „Jak zrobić kokardę narodową”.

Ważnym wydarzeniem dla naszej gminy były uroczystości odsłonięcia Pomnika Niepodległości w Węgrzynie. To pierwszy symbol jubileuszu stulecia odzyskania przez Polskę niepodległości w powiecie koneckim. W przygotowanym przez nas na tę okoliczność spektaklu „Podróż przez historię” zaprezentowaliśmy dzieje Radoszyc. Również podczas obchodów Odzyskania Praw Miejskich przez Radoszycę przygotowaliśmy rekonstrukcję historyczną „Radoszycy w Roku Niepodległości”.

Wśród naszych inicjatyw upamiętniających 100. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości dużym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia z członkami Grupy Rekonstrukcji Historycznych NSZ. Obejmowały one zajęcia strzeleckie i zajęcia sprawnościowe wzorem organizacji strzeleckich z początku XX wieku oraz wystawę replik i oryginałów broni z czasów II wojny światowej. Członkowie Grupy Rekonstrukcji Historycznych NSZ towarzyszyli nam również podczas ogólnopolskiej akcji „Jak nie czytam, jak czytam”, która w tym roku miała w naszej szkole charakter patriotyczny. Uczniowie zaprezentowali się w biało-czerwonych strojach, a motywem przewodnim tegorocznego czytania była historia Polski.

Udział w projekcie Akademia Obywatelska 1918 przyniósł nam wiele korzyści: rozwijaliśmy kompetencje obywatelskie i aktywność społeczną uczniów, przypominaliśmy o ważnych wydarzeniach z naszej historii i pielęgnowaliśmy pamięć o jej bohaterach. Największa jednak korzyść jest trudna do zmierzenia. Współpracując ze sobą na rzecz społeczności lokalnej, nauczyliśmy się, że to właśnie my, razem, budujemy naszą ojczyznę. Tym, co najsilniej łączy pokolenia jest nasza wspólna historia.

Monika Pawłowska

Spółeczność szkolna Zespołu Placówek Oświatowych w Stadnickiej Woli czei 100. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości

Rok 2018 wyznacza szczególną rocznicę – 100-lecie niepodległości Polski. W szkole noszącej imię Armii Krajowej jubileusz ten nabiera szczególnego znaczenia. Setna rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości jest dla społeczności szkoły inspiracją do licznych działań o charakterze patriotycznym. Uczniowie biorą udział w wielu uroczystościach, konkursach i akcjach upamiętniających ważne historyczne wydarzenia. Wszystkie te działania służą pogłębianiu wiedzy i kształtowaniu właściwych postaw.

14 czerwca 2018 roku w Zespole Placówek Oświatowych w Stadnickiej Woli obchodzono 4. rocznicę nadania szkole imienia Armii Krajowej. Święto było kolejną okazją, by przypomnieć wszystkim, jak długo Polacy walczyli o wolność. Ta inicjatywa obywatelska miała na celu pogłębienie dialogu międzypokoleniowego i wspieranie edukacji historycznej. Wśród zaproszonych gości nie mogło zabraknąć kombatantów i przedstawicieli władz miasta i gminy Końskie. Na uroczystość przybyli też poczty sztandarowe Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej – Koło w Końskich i Koło w Radoszycach, a także rodzice uczniów.

Uroczyste obchody Święta Patrona Szkoły rozpoczęły się o godzinie 8.00. Przedstawiciele Samorządu Szkolnego złożyli kwiaty pod obeliskiem

upamiętniającym ofiary Katynia, po czym cała społeczność szkolna udała się do kościoła św. Anny w Końskich na mszę w intencji szkoły i jej patrona. Uczniowie byli odświętnie ubrani i nieśli białe-czerwone flagi. Po mszy św. delegacja uczniów złożyła kwiaty i zapaliła znicze pod Pomnikiem Partyzantów na cmentarzu koneckim.

O godzinie 10.00 wszyscy zebrali się w auli szkolnej, aby obejrzeć przedstawienie pt. „Drogi do wolności”. Uczniowie tańcem, śpiewem i recytacją opowiadali o zmaganiach Polaków w walce o wolność. Wyjątkowy nastrój przedstawienia potęgowała piękna scenografia i półmrok panujący w sali. Następnie Marian Wikiera – wicedyrektor Zespołu Placówek Oświatowych w Stadnickiej Woli, przedstawił prezentację na temat podporucznika Jana Ciasia – cichociemnego, urodzonego w Rogowie. Podczas uroczystości kpt. Jerzy Łabętowicz – Przewodniczący Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej – Koło w Radoszycach, odznaczył Sztandar Szkoły medalem „Za Zasługi dla Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej”. Czesław Staciwa – dyrektor Zespołu Placówek Oświatowych w Stadnickiej Woli, wręczył panu Jerzemu Łabętowiczowi kopię pracy uczennic Kamili Karasińskiej i Aleksandry Polańskiej. Praca dziewcząt pod tytułem „Wojna to straszny czas” (wywiad z kpt. Jerzym Władysławem Łabętowiczem) otrzymała wyróżnienie w Ogólnopolskim Konkursie

„Bohaterowie są wśród nas”. Konkurs został zorganizowany przez Zarząd Główny Związku Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych. Najmłodszy uczniowie wzięli udział w konkursie recytatorskim, a chętni mogli obejrzeć wystawę prac plastycznych o tematyce patriotycznej.

Po zakończeniu części oficjalnej uroczystości społeczność szkolna oraz zaproszeni goście wzięli udział w pikniku zorganizowanym na świeżym powietrzu. Uczniowie uczestniczyli w rozgrywkach sportowych. Poza tym na zebranych czekało wiele innych atrakcji, np.: zajęcia z animatorami zabaw, pokaz motocykli z grupy Czarna Flota oraz smaczny poczęstunek. Uczniowie uczestniczyli także w zabawie z nagrodami zorganizowanej w ramach Fundacji Świętego Mikołaja.

Inicjatywa obywatelska przygotowana przez społeczność Zespołu Placówek Oświatowych w Stadnickiej Woli była ważnym wydarzeniem nie tylko dla uczniów szkoły, ale także dla środowiska lokalnego. Wspólne obchody Święta Patrona Szkoły służyły budowaniu więzi obywatelskich, społecznych i regionalnych, a tym samym godnie upamiętniły 100. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości.

Lilianna Saik

Święto Patrona w Stadnickiej Woli

WYKAZ SZKÓŁ, KTÓRE WZIĘŁY UDZIAŁ W PROJEKCIE AKADEMIA OBYWATELSKA 1918

Lp.	Nazwa szkoły	Powiat
1.	Gimnazjum nr 1 w Końskich	konecki
2.	Gimnazjum Publiczne im. Jana Pawła II w Sobkowie	jędrzejowski
3.	Gimnazjum w Kijach	pińczowski
4.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Bodzechowie	ostrowiecki
5.	Samorządowa Szkoła Podstawowa im. Edwarda Haruzy w Dobiesławicach	kazimierski
6.	Szkoła Podstawowa im ks. Jerzego Popiełuszki w Krajnie	kielecki
7.	Szkoła Podstawowa im. gen. bryg. Antoniego Hedy-Szarego w Radoszycach	konecki
8.	Szkoła Podstawowa im. gen. Władysława Sikorskiego w Woli Jachowej	kielecki
9.	Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku	kielecki
10.	Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Promniku	kielecki
11.	Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Górnio	kielecki
12.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Skorzeszycach	kielecki
13.	Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Brynicy	kielecki
14.	Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Chmielniku	kielecki
15.	Szkoła Podstawowa im. Noblistów Polskich w Leszczynach	kielecki
16.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Emilii Plater w Końskich	konecki
17.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Kochanowskiego w Starachowicach	starachowicki
18.	Szkoła Podstawowa nr 11 im. mjr. Jana Piwnika „Ponurego” w Starachowicach	starachowicki
19.	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Stanisława Staszica w Końskich	konecki
20.	Szkoła Podstawowa w Dziebałtowie	konecki
21.	Szkoła Podstawowa w Klucku	konecki
22.	Szkoła Podstawowa w Kopaninach	konecki
23.	Szkoła Podstawowa w Miedzierzy	konecki
24.	Szkoła Podstawowa w Podchojnach	jędrzejowski
25.	Szkoła Podstawowa w Sobkowie	jędrzejowski
26.	Szkoła podstawowa w Starej Zbelutce	kielecki
27.	Szkoła Podstawowa w Węgleszynie	jędrzejowski
28.	Zespół Placówek Oświatowych im. Jana Pawła II w Bukowej	włoszczowski
29.	Zespół Placówek Oświatowych – Szkoła Podstawowa w Hucie Starej	kielecki
30.	Zespół Placówek Oświatowych w Kazanowie	konecki
31.	Zespół Placówek Oświatowych w Miąsowej – Szkoła Podstawowa	jędrzejowski
32.	Zespół Placówek Oświatowych w Modliszewicach	konecki
33.	Zespół Placówek Oświatowych w Mokrsku Dolnym	jędrzejowski
34.	Zespół Placówek Oświatowych w Nieświniu	konecki
35.	Zespół Placówek Oświatowych w Piekoszowie	kielecki
36.	Zespół Placówek Oświatowych w Pomykowie	konecki
37.	Zespół Szkół – Publiczna Szkoła Podstawowa i Publiczne Gimnazjum w Czajkowie	staszowski
38.	Zespół Szkół Ogólnokształcących – Szkoła Podstawowa w Małogoszczu	jędrzejowski
39.	Zespół Szkół Ogólnokształcących w Chęcinach	kielecki
40.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Stanisława Staszica w Stąporkowie	konecki
41.	Zespół Szkół Publicznych nr 4 w Skarżysku-Kamiennej	skarżyski
42.	Zespół Szkół Publicznych w Szewnie	ostrowiecki
43.	Zespół Szkół w Obrazowie	sandomierski
44.	Zespół Szkół w Rogowie	konecki
45.	Zespół Szkół w Stadnickiej Woli	konecki

Szkolne świętowanie

100-lecia odzyskania niepodległości w Czajkowie

Jubileusz 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości to doskonała okazja do postawienia trudnych, ale bardzo ważnych pytań: Czy młodzi ludzie mają dziś poczucie przynależności narodowej? Czy są dumni ze swojego kraju? Czym dla nich jest patriotyzm?

Projekt Akademia Obywatelska 1918 stał się szansą, by poszukać odpowiedzi na te pytania, a jednocześnie wyzwolił w młodzieży inicjatywy związane z tą ważną rocznicą. Działania podjęte przez nauczycieli i uczniów w Publicznej Szkole Podstawowej im. Papieża Jana Pawła II w Czajkowie w ramach projektu spotkały się z wielkim zainteresowaniem. Wbrew obiegowym opiniom młode pokolenie Polaków czuje mocną więź ze swoim krajem, zna postacie historyczne związane z odzyskaniem niepodległości i darzy szacunkiem polskie symbole narodowe. Z ankiety przeprowadzonej wśród uczniów w związku z udziałem w projekcie Akademia Obywatelska 1918 wyłania się obraz ludzi dumnych ze swojego pochodzenia, znających tragiczną historię Polski i potrafiących docenić walory naszej ojczyzny. Jak wiele uczniowie naszej szkoły chcieliby powiedzieć swojej ojczyźnie, okazało się w czasie akcji pisania listów do ojczyzny. Zapytaliśmy młodych Polaków: Czym dla Ciebie jest Ojczyzna? Co Ci się w niej podoba? Czy ma jakieś słabości? Jaką chciałbyś ją widzieć w przyszłości? Za co chcesz jej podziękować? Okazało się, że w młodych ludziach drzemią ogromne pokłady wrażliwości i miłości do tego, co nasze, swojskie, co polskie. Z wielkim wzruszeniem czytaliśmy słowa skierowane do ojczyzny – Polski: „Jesteś dla mnie ciepłym i przytulnym domem” (Patrycja Jońca, klasa III gimnazjum), „Zawsze mogę tutaj wrócić i zostanę przyjęta z otwartymi ramionami” (Marcelina Macias, klasa II gimnazjum), „Na Twojej ziemi rodzą się ludzie inteligentni i gościnni” (Maja Mazgaj, klasa III gimnazjum), „Jesteś miejscem, gdzie (...) czuję się bezpiecznie” (Paulina Szczepańska, klasa II gimnazjum). Akcja pisania listów wzbudziła duże zainteresowanie wśród uczniów i utwierdziła nas w przekonaniu, że sprawy związane z ojczyzną nie

Lekcja historii podczas wycieczki do Szydłowa

są obojętne najmłodszym Polakom, którzy za kilka lat wezmą losy naszego kraju w swoje ręce.

Nie byłoby Polski niepodległej, gdyby nie małe ojczyzny, stąd pomysł innowacji pedagogicznej – „U źródeł Niepodległej – poznajemy legendy o początkach państwa polskiego i legendy naszego regionu”. Innowacja skierowana była do uczniów klasy IV, którzy zaczynają swoją przygodę z bogatą i trudną historią naszego kraju. Obchody jubileuszu 100-lecia odzyskania niepodległości to okazja do kształtowania postaw patriotycznych, budzenia świadomości obywatelskiej, a także rozwijania zainteresowania przeszłością związaną nie tylko z historią Polski, ale również z historią regionu. Uczniowie klasy IV wzięli udział w lekcji bibliotecznej w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Staszowie, gdzie poznali historię naszego regionu zamkniętą w pięknych legendach. Kolejnym działaniem w ramach tej innowacji był wyjazd do pięknego, historycznego Szydłowa, który miał uświadomić uczniom, że niepodległość budziła się również w naszej małej, lokalnej ojczyźnie.

Ogromnym przeżyciem dla naszych czwartoklasistów był udział w niezwyklej lekcji historii, którą zapewnił im Koroń wód Niepodległości, który zawiązał do Staszowa. Dzieci poznały historię naszej niepodległości, ale mogły również wziąć udział w zabawach patriotycznych i zrobić zdjęcia z postacią Józefa Piłsudskiego czy Młodego Patriotę. Takie sposoby poznawania historii ułatwiają jej zrozumienie i sprawiają, że dzieci chętniej odkrywają tajemnice przeszłości.

ści, bez której nie byłoby współczesnej, wolnej i niezależnej Polski.

Chyba historia żadnego narodu tak mocno nie odbiła się w literaturze, jak tragiczna historia Polski. Nasze powstania, przelana krew, łyż masek i bezimiennie krzyże wypełniają strofy najpiękniejszych polskich wierszy patriotycznych. Nie mogło więc zabraknąć polskiej poezji patriotycznej w ramach działań Akademii Obywatelskiej 1918, stąd pomysł na zorganizowanie konkursu recytatorskiego dla naszych uczniów. Niezwykłe strofy o ojczyźnie wybrzmiały w naszej szkole, budząc wiele wzruszeń wśród publiczności. Niepodległość to nie tylko walka, to także polska kultura, bez której nie byłoby niepodległości. Czyż można wyobrazić sobie Polskę bez dźwięków poloneza czy oberka? Polskie tańce narodowe stały się tematem warsztatów przygotowanych dla naszych najmłodszych uczniów. W pięknym stylu zaprezentowali się podczas lokalnego Święta Konstytucji 3 Maja, tańcząc pięknego, polskiego poloneza. Właśnie dzięki tej niezwyklej tradycji i bogatej kulturze nasz naród przetrwał najtrudniejsze chwile, których nie szczędziła nam historia. Projekt Akademia Obywatelska 1918 wyzwolił wiele pomysłów i ciekawych inicjatyw, które doskonale wpisują się w obchody 100-lecia odzyskania niepodległości. Koniec roku szkolnego to nie koniec działań podejmowanych przez uczniów i nauczycieli naszej szkoły. Kolejne pomysły na uczczenie niepodległości będą realizowane w kolejnym roku szkolnym.

Joanna Modras-Nowacka

– szkolny koordynator projektu AO

Agata Ozdoba

– realizator projektu AO

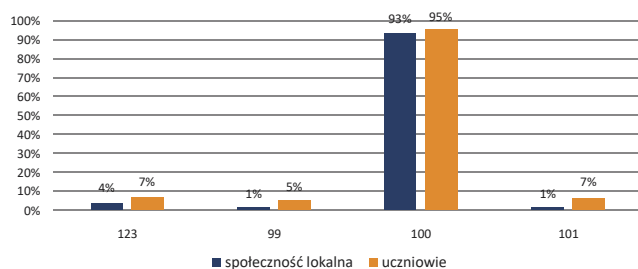
Nasza niepodległość

We wrześniu 2017 roku Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli rozpoczęło realizację projektu Akademia Obywatelska 1918. Do projektu przystąpiło 45 szkół. Jednym z zadań było przeprowadzenie badania sondażowego. Każda szkoła została wyposażona w narzędzie badawcze w postaci kwestionariusza ankiety. W założeniach wskazano przeprowadzenie badań na próbie 80-120 mieszkańców w każdej miejscowości oraz na uczniach szkół i placówek. Łącznie swoją opinię wyraziło 3576 mieszkańców oraz 3096 uczniów. Wyniki przeprowadzonej ankiety miały dać odpowiedź na pytanie: Jaką wiedzę z zakresu tematyki niepodległościowej wykazuje się młodzież oraz mieszkańcy regionu?

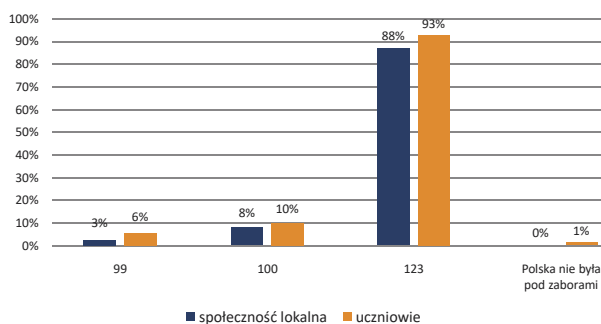
Opis badania ankietowego

Ankieta składała się z ośmiu pytań. Pierwsze trzy miały charakter zamknięty. Udzielono następujących odpowiedzi:

Którą rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę będziemy świętować 11 listopada 2018 r.?

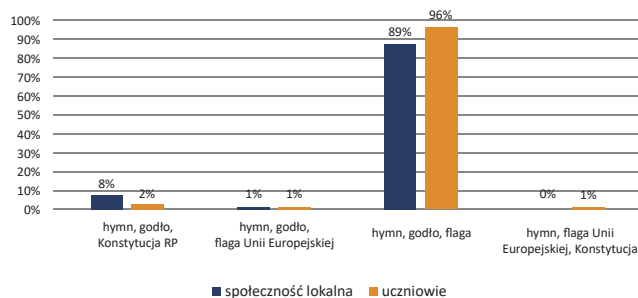

Ile lat Polska była pod zaborami?

Dwa pierwsze pytania pokazują, że respondenci mogą mylić lata niewoli Polski z setną rocznicą odzyskania niepodległości obchodzoną w roku 2018. Jest to ciekawy wniosek, wskazujący nam obszar do pracy na lekcjach z uczniami.

Jakie są polskie symbole narodowe?

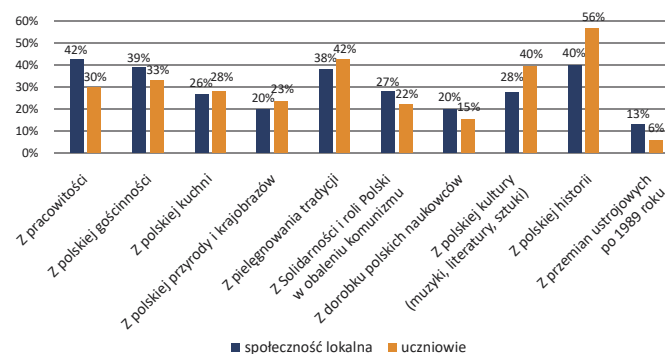

Pozytywnym wnioskiem wynikającym z odpowiedzi ankietowanych jest to, że zdecydowana większość zna symbole narodowe.

Pozostałe pytania miały formułę otwartą. Badani mieli do wyboru kilka propozycji. Proszono o wypowiedzi na temat dumy z przynależności obywatelskiej, postaci historycznych związanych z niepodległością, świadomości sukcesów polskich sportowców na arenie międzynarodowej, znaczenia patriotyzmu.

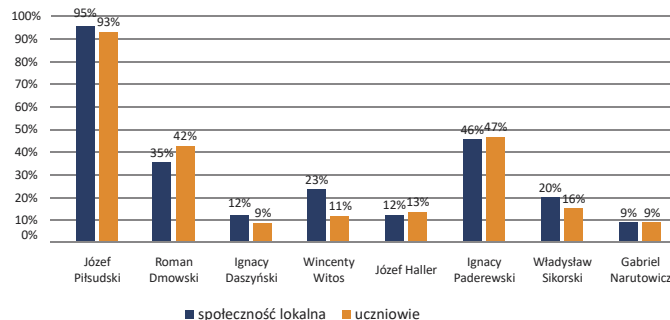
Odpowiedzi kształtowały się w następujący sposób:

Z czego Polacy mogą być dumni, będąc zagranicą?

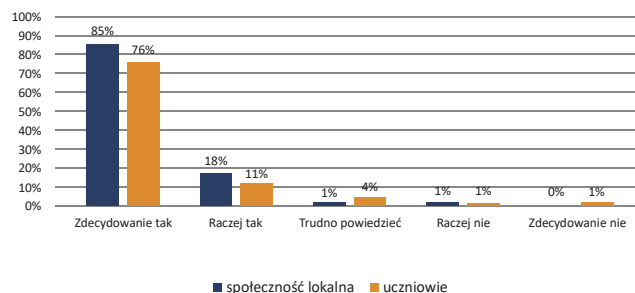
Najczęściej obie grupy badanych odpowiadały, że nasi rodacy w innych krajach szczytą się historią i tradycją Polski.

Które z postaci historycznych najbardziej kojarzysz z odzyskaniem przez Polskę niepodległości?

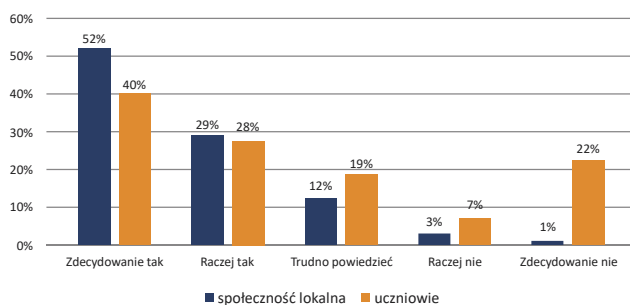
Najczęściej z walką o niepodległość Polacy kojarzą Marszałka Józefa Piłsudskiego. Obok wielkiego wodza wymienia się również często znamienitych polityków: Ignacego Paderewskiego oraz Romana Dmowskiego.

Kiedy mój kraj odnosi sukcesy w międzynarodowych zawodach sportowych, jestem dumny(-a), że jestem Polakiem/Polką:

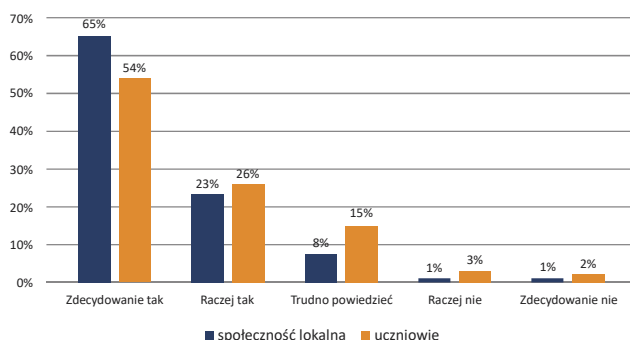

w badaniach sondażowych

Chciałbym(-a) być dumny(-a) z Polaków częściej niż jestem:

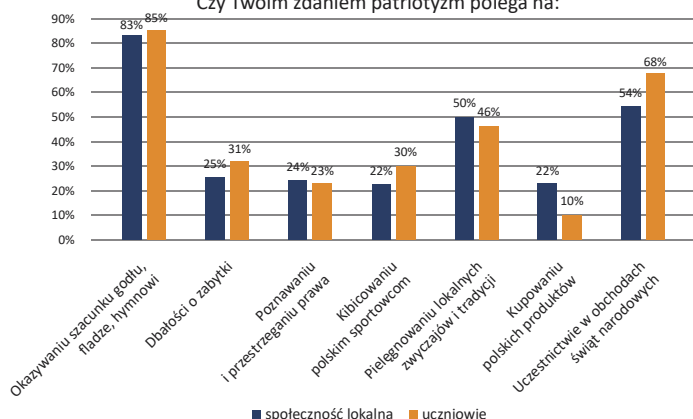

Wolę być obywatelem Polski niż jakiegokolwiek innego kraju świata:

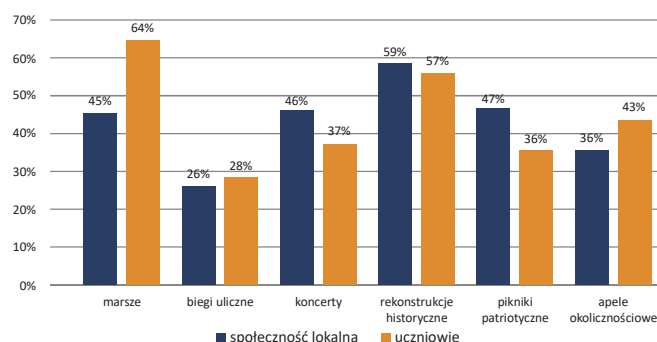
Ankietowani czują się dumni ze sportowych sukcesów naszego kraju na arenach międzynarodowych, jednak w szerszym znaczeniu dumy narodowej czują niedosyt. Możliwe, że dlatego też zastanawiają się nad przynależnością obywatelską. Z sondażu wynika, że pojawia się pewna refleksja w związku z obywatelstwem polskim.

Patriotyzmowi nadaje się rozmaite znaczenie.
Czy Twoim zdaniem patriotyzm polega na:

Respondenci postrzegają patriotyzm w głównej mierze jako okazywanie szacunku dla symboli narodowych, uczestnictwa w obchodach świąt narodowych oraz, co ważne, pielęgnowania lokalnych zwyczajów i tradycji.

Jak Twoim zdaniem powinny wyglądać obchody 100 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości?

W sondażu znalazły się również pomysły na obchody święta niepodległości. Ciekawym wnioskiem jest to, że przedstawiciele dwóch pokoleń odpowiedzieli nietypowo na pytania. Młodzież jako oczekiwaną formę działań wymienia najczęściej marsze oraz apele patriotyczne, które, jak mogłoby się wydawać, są domeną poprzedniego pokolenia. Społeczność lokalna dużo częściej opowiada się za koncertami i piknikami patriotycznymi. Zarówno społeczność lokalna, jak i uczniowie opowiedzieli się za rekonstrukcjami historycznymi, które miałyby upamiętnić i przypomnieć wydarzenia tamtych dni.

Wnioski

Powyższe badanie było bardzo ważnym elementem przeprowadzonych w ramach projektu działań. Nasunęło ono wiele ciekawych wniosków do dalszej pracy. Polacy znają swoją historię i są z nią związani. Zapewne warto jednak odświeżać pamięć o czasach zaborów oraz ważnych dla naszego kraju rocznicach. Dla mieszkańców regionu duże znaczenie ma Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej oraz Unia Europejska. Cienimy wysoko historię i tradycję naszego kraju i jesteśmy z niego dumni. Ciekawym wątkiem jest obywatelstwo, które przez część badanych poddane zostało pewnym przemysleniom – czy faktycznie chcę być obywatelem Polski? Temat ten wymaga pogłębionej analizy. Być może młodzież polska XXI wieku czuje się bardziej obywatelami Europy i obywatelami świata.

Izabela Juskiewicz
Beata Piątek
Agnieszka Siwek
ŚCDN w Kielcach

Aktywne obywatelstwo w zaleceniu Rady Europy z 2018 r.

Dnia 22 maja 2018 r. Parlament Europejski i Rada Europy przyjęły *Zalecenie w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie*¹, zastępując tym samym nowymi regulacjami w tej kwestii zalecenie Rady z 2006 r.². Strona polska przyjęła nowe regulacje³.

Zmiany wprowadzone w zaleceniu z 2018 r. mają, w porównaniu z dokumentem sprzed 12 lat, charakter ewolucyjny i są odpowiedzią na rozwój technologii oraz zmiany zachodzące w społeczeństwie. Ich celem jest lepsze przygotowywanie ludzi do zmieniających się rynków pracy i aktywnego obywatelstwa w bardziej zróżnicowanym, mobilnym, cyfrowym i globalnym społeczeństwie, a także rozwoju uczenia się na wszystkich etapach życia⁴.

W przyjętym zaleceniu zmodyfikowano definicję kompetencji kluczowych – wprowadzono w niej nowe elementy, adekwatne do współczesnej rzeczywistości (w cytowanym poniżej tekście zaznaczono te elementy pogrubioną czcionką):

Kompetencje kluczowe to te kompetencje, których wszystkie osoby potrzebują do samorealizacji i rozwoju osobistego, zatrudnienia, włączenia społecznego i aktywnego obywatelstwa. Składają się one z „wiedzy, umiejętności i postaw”,

wykraczając poza koncepcję samej „wiedzy” (akademickiej). Kompetencje kluczowe to te, których wszystkie osoby potrzebują do samorealizacji i rozwoju osobistego, uzyskania szans na zatrudnienie, włączenia społecznego i aktywnego obywatelstwa. Rozwijają się w perspektywie uczenia się przez całe życie, począwszy od wczesnego dzieciństwa przez całe dorosłe życie, za pomocą uczenia się formalnego, pozaformalnego i nieformalnego.

Wszystkie kompetencje kluczowe uważa się za jednakowo ważne; każda z nich może przyczynić się do udanego życia w społeczeństwie. Kompetencje mogą być stosowane w wielu różnych kontekstach i rozmaitych powiązaniach. Ich zakresy się pokrywają i są ze sobą powiązane; aspekty niezbędne w jednej dziedzinie wspierają kompetencje w innej.

Takie umiejętności jak myślenie krytyczne, rozwiązywanie problemów, praca zespołowa, umiejętność porozumiewania się i negocjowania, umiejętności analityczne, kreatywność i umiejętność międzykulturowe są elementem wszystkich kompetencji kluczowych.

Nadal mamy w zaleceniu 8 kompetencji kluczowych, lecz w przypadku niektórych zmodyfikowano ich zakres lub wprowadzono nowe nazwy:

Zalecenie Parlamentu i Rady z 2006 r.

- 1) porozumiewanie się w języku ojczystym;
- 2) porozumiewanie się w językach obcych;
- 3) kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne;
- 4) kompetencje informatyczne;
- 5) umiejętność uczenia się;
- 6) kompetencje społeczne i obywatelskie;
- 7) inicjatywność i przedsiębiorczość;
- 8) świadomość i ekspresja kulturalna.

Zalecenie Parlamentu i Rady z 2018 r.

- 1) kompetencje w zakresie czytania i pisanie;
- 2) kompetencje językowe;
- 3) kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii;
- 4) kompetencje cyfrowe;
- 5) kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się;
- 6) kompetencje obywatelskie;
- 7) kompetencje w zakresie przedsiębiorczości;
- 8) kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Jak widać z powyższego zestawienia, wydzielono kompetencje obywatelskie (uzasadniając tę zmianę koniecznością zwrócenia uwagi na rolę aktywnego obywatelstwa, wspólnych wartości i praw podstawowych), a towarzyszące im wcześniej kompetencje społeczne rozszerzono – w oddzielnym obszarze kompetencyjnym – o kompetencje osobiste i w zakresie uczenia się.

Twórcy nowego dokumentu podkreślają, że kompetencje kluczowe z 2006 r. były podstawą tworzenia przez większość państw członkowskich własnych definicji oraz reform, adekwatnych do swoich realiów. Większość reform dotyczyła edukacji szkolnej lub kształcenia i szkolenia zawodowego. Dostrzegając

postępy w tym zakresie, Parlament Europejski i Rada Europy podkreśliły, że postępy dotyczyły przede wszystkim tych kompetencji kluczowych, które można łatwo powiązać z tradycyjnymi „przedmiotami” szkolnymi (np. porozumiewanie się w języku ojczystym i językach obcych lub kompetencje matematyczne), a nie w kompetencjach wykraczających poza granice tradycyjnych „przedmiotów”, takich jak umiejętność uczenia się, przedsiębiorczość czy kompetencje społeczne i obywatelskie.

Przyjrzyjmy się zatem opisowi kompetencji obywatelskich, stanowiących ramy odniesienia w 2006 i w 2018 r.

DEFINICJA

Kompetencje obywatelskie – opis w 2006 r.

Kompetencje obywatelskie przygotowują osoby do pełnego uczestnictwa w życiu obywatelskim w oparciu o znajomość pojęć i struktur społecznych i politycznych oraz poczuwanie się do aktywnego i demokratycznego uczestnictwa.

Kompetencje obywatelskie – opis w 2018 r.

Kompetencje obywatelskie to zdolność działania jako odpowiedzialni obywatele oraz pełnego uczestnictwa w życiu obywatelskim i społecznym, na podstawie rozumienia koncepcji i struktur społecznych, gospodarczych i politycznych, a także wydarzeń globalnych i trwałości rozwoju.

¹ Por.: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX:52018DC0024>

² Por.: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006H0962>

³ Por.: Informacja dla Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w pracach Unii Europejskiej w okresie styczeń-czerwiec 2018 r. /przewodnictwo Bułgarii w Radzie Unii Europejskiej/; <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/2FDE4EA3CC2BBF71C12582C60027A01C/%24File/2728.pdf>; Zapis stenograficzny z 162 posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej (162) w dniu 26 kwietnia 2018 r.: https://www.senat.gov.pl/download/gfx/senat/pl/senatkomisjepisposiedzenia/7699/stenogram/162szue_egz_2.pdf; Zapis ustaleń 162 posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej, 26 kwietnia 2018 r.: <https://www.senat.gov.pl/download/gfx/senat/pl/senatkomisjepisposiedzenia/7699/pos/162.pdf>

⁴ Por.: Uzasadnienie we wniosku z 17 stycznia 2018 r.: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX:52018DC0024>

⁵ Op. cit.

⁶ Art. 2. Główne wartości Unii. Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne Państwom Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn. (Dz.U.2004.90.864/30). Tekst skonsolidowany Traktatu: http://oide.sejm.gov.pl/oide/index.php?option=com_content&view=article&id=14803&Itemid=945

⁷ Komisja Europejska/EACEA/Eurydice, 2017. Citizenship Education at School in Europe – 2017 (Edukacja obywatelska w szkołach w Europie – 2017). Raport Eurydice, Luksemburg: Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich. https://eurydice.org/pl/wp-content/uploads/2018/08/EdObPL_internet.pdf

⁸ Op. cit., s. 9.

⁹ Op. cit.

WIEDZA	Kompetencje obywatelskie opierają się na znajomości pojęć demokracji, sprawiedliwości, równości, obywatelstwa i praw obywatelskich, łącznie ze sposobem ich sformułowania w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej i międzynarodowych deklaracjach oraz ich stosowaniem przez różne instytucje na poziomach lokalnym, regionalnym, krajowym, europejskim i międzynarodowym. Obejmują one również znajomość współczesnych wydarzeń, jak i głównych wydarzeń i tendencji w narodowej, europejskiej i światowej historii. Ponadto, należy zwiększyć świadomość celów, wartości i polityk, jakimi kierują się ruchy społeczne i polityczne. Niezbędna jest również znajomość integracji europejskiej oraz struktur UE, z ich głównymi celami i wartościami, jak i świadomość różnorodności i tożsamości kulturowych w Europie.	Kompetencje obywatelskie opierają się na znajomości podstawowych pojęć dotyczących osób, grup, organizacji zawodowych, społeczeństwa, gospodarki i kultury. Obejmuje to rozumienie wspólnych europejskich wartości, wyrażonych w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej⁶ oraz w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Obejmują one również znajomość współczesnych wydarzeń, jak i krytycznego rozumienia głównych wydarzeń w narodowej, europejskiej i światowej historii. Ponadto obejmuje to świadomość celów, wartości i polityk, jakimi kierują się ruchy społeczne i polityczne, a także zrównoważonych systemów, w szczególności zmian klimatycznych i demograficznych na szczeblu globalnym i ich przyczyn. Niezbędna jest znajomość integracji europejskiej, jak również świadomość różnorodności i tożsamości kulturowych w Europie i na świecie. Obejmuje to rozumienie wielokulturowych i społeczno-ekonomicznych wymiarów społeczeństw europejskich, a także wkładu narodowej tożsamości kulturowej w tożsamość europejską.
UMIEJĘTNOŚCI	Umiejętności w zakresie kompetencji obywatelskich obejmują zdolność do efektywnego zaangażowania, wraz z innymi ludźmi, w działania publiczne, wykazywania solidarności i zainteresowania rozwiązywaniem problemów stojących przed lokalnymi i szerszymi społecznościami. Do umiejętności tych należy krytyczna i twórcza refleksja oraz konstruktywne uczestnictwo w działaniach społeczności lokalnych i sąsiedzkich oraz procesach podejmowania decyzji na wszystkich poziomach, od lokalnego, poprzez krajowy, po europejski, szczególnie w drodze głosowania.	Umiejętności w zakresie kompetencji obywatelskich obejmują zdolność efektywnego zaangażowania się, wraz z innymi ludźmi, na rzecz wspólnego lub publicznego interesu, w tym zrównoważonego rozwoju społeczeństwa. Do umiejętności tych należy krytyczne myślenie i konstruktywne uczestnictwo w działaniach społeczności oraz procesach podejmowania decyzji na wszystkich szczeblach, od lokalnego i krajowego, po europejski i międzynarodowy. Obejmuje to również zdolność dostępu do tradycyjnych i nowych form mediów, ich krytycznego rozumienia i interakcji z nimi.
POSTAWY	Pełne poszanowanie praw człowieka, w tym równości, jako podstawy demokracji, uznanie i zrozumienie różnic w systemach wartości różnych religii i grup etnicznych, to fundamenty pozytywnej postawy. Oznacza ona zarówno wykazywanie poczucia przynależności do własnego otoczenia, kraju, Unii Europejskiej i Europy jako całości oraz do świata, jak i gotowość do uczestnictwa w demokratycznym podejmowaniu decyzji na wszystkich poziomach. Obejmuje ona również wykazywanie się poczuciem obowiązku, jak i okazywanie zrozumienia i poszanowania wspólnych wartości, niezbędnych do zapewnienia spójności wspólnoty, takich jak respektowanie demokratycznych zasad. Konstruktywne uczestnictwo obejmuje również działalność obywatelską, wspieranie różnorodności i spójności społecznej i zrównoważonego rozwoju oraz gotowość poszanowania wartości i prywatności innych osób.	Fundamentem odpowiedzialnej i konstruktywnej postawy jest poszanowanie praw człowieka jako postawy demokracji. Konstruktywne uczestnictwo obejmuje gotowość do udziału w demokratycznym procesie decyzyjnym na wszystkich szczeblach oraz w działalności obywatelskiej. Obejmuje ono wsparcie dla różnorodności społecznej i kulturowej, równości kobiet i mężczyzn i spójności społecznej, gotowość do poszanowania prywatności innych osób oraz przyjmowania odpowiedzialności za środowisko. Zainteresowanie wydarzeniami politycznymi i społeczno-gospodarczymi oraz udział w komunikacji międzykulturowej są potrzebne, by przygotować się do pokonywania uprzedzeń i osiągnięcia kompromisów tam, gdzie to potrzebne, oraz dla zapewnienia sprawiedliwości społecznej i uczciwości.

Analiza porównawcza zapisów pozwala dostrzec kilka istotnych kierunków zmian. Po pierwsze, coraz większego znaczenia nabiera **gotowość jednostek do działania** – jako odpowiedzialne, aktywne osoby, mogą wnieść wkład w pokojowe, tolerancyjne, włączające i bezpieczne społeczeństwa. W tym kontekście wzmocniono również **umiejętności korzystania z mediów i międzykulturowe**. Częściej niż w 2006 r. podkreśla się wartość **krytycznego myślenia**, a także **krytycznego rozumienia** zjawisk i faktów.

Dla zainteresowanych tematem rozwijania kompetencji obywatelskich u uczniów cennym uzupełnieniem lektury nowego zalecenia w sprawie kompetencji kluczowych będzie analiza danych dotyczących edukacji obywatelskiej w szkołach w Europie (Raport Eurydice)⁷. W raporcie *edukacja obywatelska jest rozumiana jako przedmiot szkolny nauczany w celu wspierania harmonijnego współistnienia i rozwoju jednostek i wspólnot, których są częścią. W demokratycznych społeczeństwach edukacja obywatelska wspiera uczniów w stawianiu się aktywnymi, świadomymi i odpowiedzialnymi obywatelami, którzy są zdolni do podejmowania odpowiedzialności za siebie i innych na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym. (...) Edukacja obywatelska obejmuje nie tylko nauczanie i uczenie się określonych tematów w klasie, lecz również doświadczenia zdobywane w ramach zajęć szkolnych i tych realizowanych poza szkołą, które mają za zadanie przygotować uczniów do pełnienia roli obywateli*⁸.

Autorzy raportu wskazują cztery szerokie obszary kompetencji (spójne z cytowanymi wyżej treściami nowych zaleceń w sprawie kompetencji kluczowych), w których szkoła powinna rozwijać wiedzę, umiejętności, postawy i wartości uczniów:

- 1) skuteczna i konstruktywna interakcja z innymi;
- 2) myślenie krytyczne;
- 3) społecznie odpowiedzialne działanie;
- 4) działanie demokratyczne⁹.

Projekt Akademii Obywatelskiej 1918 wpisał się w założenia nowego, kompetencyjnego modelu edukacji obywatelskiej. Jako inicjatywa angażująca uczniów pomógł im rozwijać swoją „obywatelskość” nie tylko w szkole, ale przede wszystkim w środowisku lokalnym, we współpracy z innymi. Jako forma doskonalenia adresowana do nauczycieli i dyrektorów (odgrywających kluczową rolę w procesie uczenia się) pozwolił im dostrzec, szerszy niż sala lekcyjna i przestrzeń szkoły, horyzont edukacji młodych ludzi – dziś uczniów, jutro obywateli.

Od wszystkich „aktorów” Akademii Obywatelskiej 1918 zależy, czy uzyskane w projekcie efekty i rezultaty staną się trwałym składnikiem procesów edukacyjnych w szkołach. Tego życzymy naszym Beneficjentom.

Setna rocznica odzyskania niepodległości w innych działaniach ŚCDN

Laureat konkursu „Z Panem Scratchem za pan brat” Andrzej Markiton – uczeń Szkoły Podstawowej Integracyjnej w Kielcach, z nagrodzoną pracą

KONKURS „Z PANEM SCRATCHEM ZA PAN BRAT”

Uczniowie szkół podstawowych wzięli udział w drugiej edycji konkursu „Z Panem Scratchem za pan brat”, zorganizowanego w roku szkolnym 2017/2018. Jeden z tematów konkursu był poświęcony przypadającej w 2018 roku 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Honorowy patronat nad wydarzeniem, którego organizatorami byli Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Departament Społeczeństwa Informacyjnego Urzędu Marszałkowskiego, objęli Marszałek Województwa Świętokrzyskiego i Świętokrzyski Kurator Oświaty.

Konkurs związany jest z programowaniem w języku Scratch. Przedsięwzięcie ma na celu podniesienie świadomości znaczenia i rangi informatyki w życiu zawodowym i społecznym, upowszechnienie nauki programowania w szkołach województwa świętokrzyskiego, zwiększenie zainteresowania uczniów programowaniem, a także rozwijanie umiejętności korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych, w szczególności z uwzględnieniem narzędzi informatycznych dostępnych w chmurze internetowej.

Konkurs przeprowadzony został w dwóch kategoriach:

- Kategoria I – uczniowie klas I–III szkół podstawowych.
- Kategoria II – uczniowie klas IV–VII szkół podstawowych.

Tematy prac konkursowych:

- Kategoria I: Wykonanie w programie Scratch multimedialnej prezentacji na temat „Polska – moja ojczyzna”.
- Kategoria II: Wykonanie w programie Scratch pracy będącej grą edukacyjną na temat „100. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości”.

Uczniowie swoje prace musieli przygotować do 5 kwietnia 2018 roku. Do 18 kwietnia 2018 roku Szkolne Komisje Konkursowe przesłały najlepsze prace do Komisji Wojewódzkiej. W konkursie udział wzięło 309 uczniów (58 z klas I–III oraz 251 z klas IV–VII). Do finału zakwalifikowanych zostało po 10 uczniów z każdej kategorii.

12 maja 2018 roku w Centrum Edukacyjnym Świętokrzyskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Wólce Milanowskiej odbył się finał drugiej edycji konkursu „Z Panem Scratchem za pan brat”, podczas którego zostały rozdane dyplomy i nagrody dla finalistów konkursu oraz ich opiekunów.

Tomasz Sokołowski
ŚCDN w Kielcach

Świętokrzyski Program Wspierania Rozwoju Aktywności Fizycznej. Horyzonty Aktywności Fizycznej – Dziecięca Piłka Ręczna

Realizacja II i III edycji programu Dziecięca Piłka Ręczna zbiegła się z obchodzoną w roku 2018 setną rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości. W bieżącym roku mija również 100 lat, od kiedy to w obozie jenieckim w Szczypiornie koło Kalisza polscy legionści przerywali monotonię internowania, ucząc się nowej gry. Od nazwy miejscowości, w której przebywali, grę nazwali szczypiorniaki. To właśnie rok 1918 uznajemy za początek polskiej piłki ręcznej.

Program Dziecięca Piłka Ręczna stał się doskonałą okazją, by przypomnieć wszystkim te niezwykle ważne dla Polaków wydarzenia. Przygotowanie oprawy turnieju finałowego w barwach narodowych oraz upamiętnienie najważniejszych dla Polski dat stało się najważniejszym przekazem historycznych i patriotycznych wartości najmłodszym uczestnikom.

Tomasz Kościak
ŚCDN w Kielcach

Turniej finałowy programu Dziecięca Piłka Ręczna

Fot. Martyna Głębocka

AKADEMIA OBYWATELSKA 1918

Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

WYDARZENIA

Organizatorzy, zaproszeni goście, nauczyciele i uczniowie – uczestnicy konferencji „Niepodległość – Wolność – Samorządność”. Kielce, 17 listopada 2017 r.

Rozpoczęcie realizacji projektu Akademia Obywatelska 1918 – wystąpienie dyrektora Świętokrzyskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli Jacka Wołowca

Dyskusja zaproszonych gości na temat niepodległości i idei samorządności w społeczeństwie obywatelskim – konferencja „Niepodległość – Wolność – Samorządność”

„Rowerem po niepodległość” – wystąpienie Sebastiana Majewskiego, wiceprezesa Stowarzyszenia Ostrower z Ostrowca Świętokrzyskiego podczas konferencji na temat tworzenia rekonstrukcji historycznych – 10 maja 2018 r.

Pokaz strojów rekonstrukcyjnych – Grupa Teatralna Pegaz z Zespołu Placówek Oświatowych nr 1 w Busku-Zdroju – konferencja, 10 maja 2018 r.

„Szczypiorniak na drodze do wolności – wczoraj i dziś” – panel tematyczny z udziałem dr. Stanisława Hojdy z Politechniki Świętokrzyskiej oraz Sławomira Szmala, piłkarza ręcznego Vive Tauron Kielce – konferencja, 10 maja 2018 r.

Ceremoniał Pocztów Sztandarowych – Szkoła Podstawowa nr 7 im. Partyzantów Ziemi Kieleckiej w Kielcach. Osoba prowadząca: wicedyrektor Hanna Skrzek. Konferencja 10 maja 2018 r.

Grupa Teatralna Moniki Wójtowicz – konferencja, 10 maja 2018 r.

Zdjęcia: Martyna Głębocka